

Rapport 6785

PEELSTRAAT 6 TE WANROIJ, GEMEENTE LAND VAN CUIJK

Peelstraat 6 te Wanroij, gemeente Land van Cuijk

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

Colofon

ADC Rapport 6785

Peelstraat 6 te Wanroij, gemeente Land van Cuijk
Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

In opdracht van: Gemeente Land van Cuijk

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, november 2025

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Status: definitief

5.1.2e

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Vooronderzoek	8
1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	10
1.4 Opzet van het rapport	11
2 Methoden	12
3 Resultaten	14
3.1 Bodemopbouw	14
3.1.1 Achtergrond	14
3.1.2 Onderzoeksmethode	14
3.1.3 Beschrijving van de bodemopbouw	15
3.2 Sporen en structuren	18
3.2.1 Sporen in deelgebied C.	19
3.2.2 Sporen in deelgebied D	23
3.2.3 Vergelijking met historisch kaartmateriaal	26
3.2.4 Conclusie	28
3.3 Vondstmateriaal	29
3.3.1 Aardewerk	29
3.3.2 Hout (5.1.2e)	29
4 Synthese	30
4.1 Archeologische verwachting	30
4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	30
5 Waardering en selectieadvies	35
5.1 Waardering van de vindplaatsen	35
5.1.1 Vindplaats 1	35
5.1.2 Vindplaats 2	37
5.2 Beoordeling/Analyse mogelijkheden behoud in situ	37
5.3 Selectieadvies	37
Literatuur	41
Lijst van afbeeldingen	42
Lijst van tabellen	42
Bijlagen	43
Verklarende woordenlijst	47
Afkortingen in de database	53

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Noord-Brabant
Gemeente:	Land van Cuijk
Plaats:	Wanroij
Toponiem:	Peelstraat 6
Kaartblad:	46C
Coördinaten:	Deellocatie C: 185.403 / 406.911 Deellocatie D: 185.397 / 406.844
Projectverantwoordelijke:	
Opdrachtgever:	Naam: Gemeente Land van Cuijk Contactpersoon: Adres: E-mail:
Bevoegde overheid:	Gemeente Land van Cuijk
Deskundige namens de bevoegde overheid:	
Goedkeuring rapport door bevoegde overheid:	ja, (12-12-2025)
Archiszaaknummer:	5823539001
ADC-projectcode:	003637
Complex en ABR codering:	Bewoning (BEWV.X) / Niet opgehoogde, individuele huisplaats (BEWV.HP)
Periode:	Nieuwe Tijd
KNA versie:	4.2
Geomorfologische context:	Beekdal
NAP hoogte maaiveld:	14.0 m
Maximale diepte onderzoek:	12.4 m
Uitvoering van het veldwerk:	31 juli – 1 augustus 2025
Beheer en plaats documentatie:	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Gelderland

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Land van Cuijk heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op het plangebied Peelstraat 6 te Wanroij, gemeente Land van Cuijk. Het terrein zal worden ontwikkeld ten behoeve van woningbouw. Voor de locatie geldt een hoge verwachting voor archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. De bouwplannen kunnen deze resten mogelijk beschadigen, waardoor het noodzakelijk is om archeologisch onderzoek te doen. Het doel van het proefsleuvenonderzoek is het aanvullen en toetsen van de archeologische verwachting, waarbij archeologische vindplaatsen worden opgespoord die vervolgens worden gewaardeerd op basis van de gaafheid, conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische resten.

Het terrein is opgedeeld in twee deelgebieden: deelgebied C en deelgebied D. De bodem in deelgebied C bestond uit een bouwvoor met daaronder een geroerde laag, waarschijnlijk het gevolg van modernere (sub-)recente ophoging. Vermoedelijk is het deelgebied ooit afgetopt geweest tot op de natuurlijke bodem waarbij de oudere bodem is verwijderd. Onder het (sub-)recente ophogingspakket bevond zich vanaf een diepte van 13.20 m NAP (60-80 cm -mv) de natuurlijke bodem. Dit bestond uit witgeel zand behorende tot de Formatie van Boxtel en daaronder de Formatie van Kreftenheye. De profielen in deelgebied D tonen een vergelijkbare bodemopbouw. De top van de natuurlijke bodem op deelgebied D lag tussen 13.2 – 13.3 m NAP.

Uit de grondsporen bleek dat sprake was van twee archeologische vindplaatsen die allebei de deelgebieden C en D beslaan. Vindplaats 1 betreft sporen van een erf uit de Nieuwe Tijd. De exacte datering is moeilijk te bepalen omdat vondstmateriaal ontbreekt en de sporen niet direct te relateren zijn aan het oudste kaartmateriaal dat beschikbaar is uit 1832 of de daaropvolgende topografische kaarten. Dit betekent dat de sporen ouder kunnen zijn, of te maken kunnen hebben met activiteiten op en rondom de afgebeelde erven uit de 19^e en 20^e eeuw, maar niet op de kaarten staan.

Daarnaast bevinden zich uit een jongere periode, waarschijnlijk uit de 20^e eeuw tot de jaren '80, sporen van percelering. Dit wordt gezien als vindplaats 2.

De vindplaatsen zijn gewaardeerd middels een waardestelling op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. Vindplaats 1 heeft een middelhoge fysieke kwaliteit maar is behoudenswaardig bevonden op basis van de hoge inhoudelijke kwaliteit. Vindplaats 2 heeft een goede fysieke kwaliteit maar is op inhoudelijke gronden als niet behoudenswaardig gewaardeerd. Op basis van deze waardering adviseert ADC ArcheoProjecten tot behoud van Vindplaats 1 en daarmee handhaving van de huidige dubbelbestemming Waarde – Archeologie. Waar de vindplaats reeds verstoord is, zoals onder de voormalige bebouwing, en voor een gedeelte van deelgebied D, wordt vrijgave geadviseerd.

Indien door de voorgenomen werkzaamheden behoud *in situ* niet mogelijk is, wordt geadviseerd de resten *ex situ* te behouden door middel van een archeologische opgraving. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de verstoringen die plaats hebben gevonden bij de bouw en sloop van de voormalige bebouwing, omdat de resten daar reeds verloren zijn gegaan.

Tabel 1: Overzicht van de verschillende perioden.

Archeologische periode		Datering	Geologisch tijdperk	
Tweede wereldoorlog WO2		1940-1945	Holocene	
Nieuwe tijd	Late Nieuwe tijd tot WO2			
	Midden	1850		
	Vroeg	1650		
Middeleeuwen	Late Middeleeuwen B	1500		
	Late Middeleeuwen A	1250		
	Vroege Middeleeuwen D	1050		
	Vroege Middeleeuwen C	900		
	Vroege Middeleeuwen B	725		
	Vroege Middeleeuwen A	525		
	Vroege Middeleeuwen A	450		
Romeinse tijd	Laat	270		
	Midden	70 na Chr.		
	Vroeg	15 voor Chr.		
IJzertijd	Laat	250		
	Midden	500		
	Vroeg	800		
Bronstijd	Laat	1100		
	Midden	1800		
	Vroeg	2000		
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850		
	Midden	4200		
	Vroeg	4900-5300		
Mesolithicum (Midden-Steentijd)	Laat	6450		
	Midden	8640		
	Vroeg	9700		
Prehistorie	Laat			
	Jong B	12.500		
	Jong A	16.000		
		35.000		
Paleolithicum (Oude Steentijd)	Midden			
Prehistorie	Oud			

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de gemeente Land van Cuijk heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op het plangebied Peelstraat 6 te Wanroij, gemeente Land van Cuijk (Afb. 1). Het terrein zal worden ontwikkeld ten behoeve van woningbouw. Het plangebied is opgedeeld in verschillende deellocaties (A,B,C en D, Afb. 2). Deellocaties A en B zijn al in een eerdere stadium (deels) onderzocht middels een bureauonderzoek en verkennend veldonderzoek door middel van boringen (IVO-O). De deellocaties C en D waren ten tijde van eerder veldwerk niet toegankelijk, waardoor deze destijds niet zijn onderzocht in het booronderzoek. Dit proefsleuvenonderzoek heeft betrekking op deellocaties C en D. De diepte van de verstoring voor deze deellocaties is niet bekend, maar zal naar verwachting tot minstens 80 cm onder het maaiveld reiken.

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat voor de locaties hoge verwachting geldt voor archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd (zie voor periodisering Tabel 1). De voorgenomen bouwplannen kunnen deze resten mogelijk beschadigen waardoor het noodzakelijk is om archeologisch onderzoek te doen.

Afb. 1: Locatie van het onderzoeksgebied met als inzet de ligging van Wanroij binnen Nederland.

Het plangebied heeft een oppervlakte van 4.200 m² en is momenteel een grasland (D) en braakliggend terrein met deels nog bebouwing (C). Het gebied ligt ten zuiden van de dorpskern van Wanroij en wordt begrensd door de Peelstraat in het Oosten. De twee deelgebieden flankeren het adres Peelstraat 6 in het noorden en in het zuiden. In het gebied zijn vijf proefsleuven aangelegd met een totale oppervlakte van 380 m².

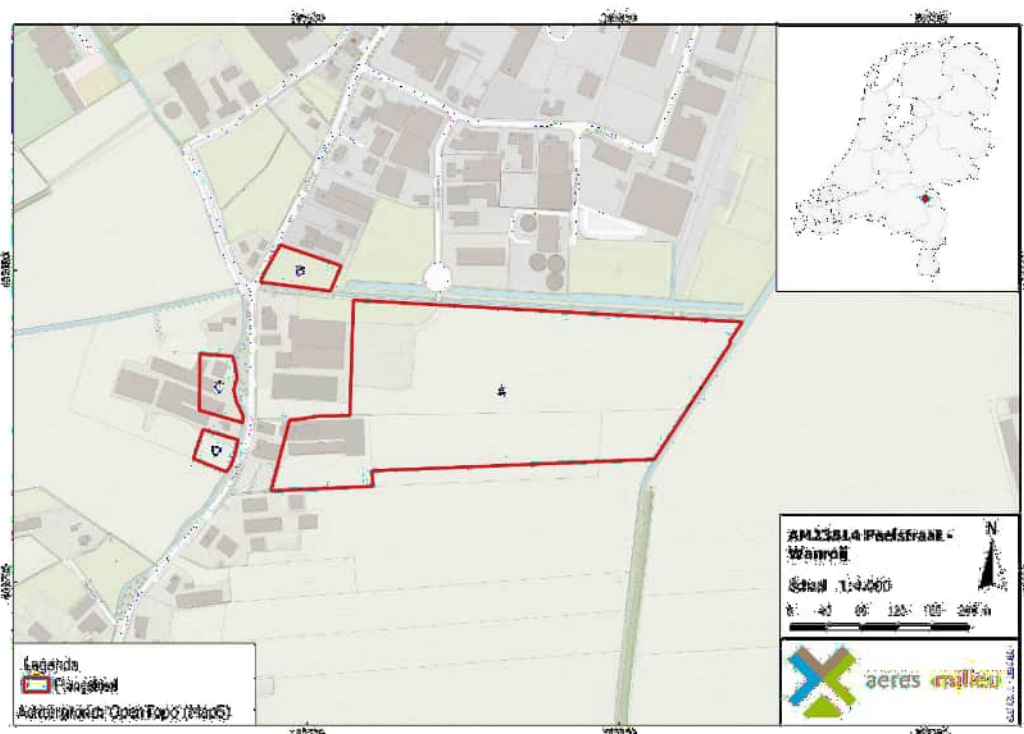
Het veldwerk is uitgevoerd op 31 juli en 1 augustus 2024. In die periode zijn de proefsleuven aangelegd en onderzocht conform de KNA en het Programma van Eisen (PvE), dat is opgesteld door 5.1.2e¹. Dit ontwerp is goedgekeurd door 5.1.2e van de gemeente Land van Cuijk op 8 mei 2025. De vondsten en bijbehorende documentatie die tijdens het IVO-P zijn verzameld, worden gedeponneerd in het Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch.

Het veldteam bestond uit de volgende personen: 5.1.2e (Projectverantwoordelijke, KNA Archeoloog MA), 5.1.2e (Projectverantwoordelijke, KNA Archeoloog MA) en 5.1.2e (projectmedewerker). Kraanmachinist was 5.1.2e van de firma ECG. Senior archeoloog betrokken bij het project was 5.1.2e (regnr. 25368477).

De contactpersoon bij opdrachtgever is 5.1.2e.

Het aardwerk is gedetermineerd door 5.1.2e en deze paragraaf is gecontroleerd door 5.1.2e, KNA Specialist Materialen (regnr. 60821838). Het hout is gedetermineerd en beschreven door 5.1.2e. Beeld- en kaartmateriaal is vervaardigd door 5.1.2e en 5.1.2e, tenzij anders vermeld.

De vondsten zijn, waar nodig, geconserveerd en gerestaureerd door 5.1.2e. Controle en coördinatie van documentatie en vondstverwerking is uitgevoerd door 5.1.2e.

Afb. 2: ligging van de verschillende deelgebieden. Onderhavig onderzoek heeft betrekking op deelgebieden C en D. Bron: Hagens, Kruithof & Derikx 2024.

1.2 Vooronderzoek

In verband met toekomstige ontwikkelingen in het plangebied is een archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd door Aeres Milieu, opgeleverd op 27 juni 2025.² Bij dit onderzoek is een terrein verdeeld over vier deelgebieden A t/m D onderzocht. Deellocatie A zal worden ingericht ten behoeve van een waterberging. Deellocaties B, C en D worden ontwikkeld ten behoeve van nieuwbouw. Onderhavig onderzoek heeft betrekking op deelgebieden C en D, waar geen booronderzoek kon worden uitgevoerd.

¹ Kleijnen/Vromans 2025.

² Hagens, Kruithof & Derikx 2025.

De onderzoekslocatie ligt volgens de Archeologische Beleidskaart van de voormalige gemeente Sint Anthonis in drie beleidszones: Beleidscategorie 2: gebieden van zeer hoge archeologische waarde en historisch geografische objecten met een archeologische relevantie; Beleidscategorie 3: gebieden van hoge archeologische waarde; Beleidscategorie 4: gebieden met hoge archeologische verwachting. Binnen de bestemmingsplannen Buitengebied Sint Anthonis 2013 (vastgesteld 2015) en Buitengebied, veegplan 6 (vastgesteld 2021) gelden respectievelijk de dubbelbestemmingen Waarde – Archeologie 1, Waarde – Archeologie 2 en Waarde – Archeologie 3.

Landschappelijk gezien liggen deellocaties C en D binnen een dalvormige laagte. Het is niet bekend of deze laagte watervoerend was ten tijde van het (laat-)paleolithicum – mesolithicum.

De gespecificeerde archeologische verwachting voor deze deellocaties luidt als volgt:

- Voor de periode Laat-Paleolithicum tot en met Mesolithicum geldt een lage verwachting in verband met de ligging in een dalvormige laagte.
- Voor de periode Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen geldt een lage verwachting voor nederzittingsresten met een middelhoge verwachting voor mogelijke *off-site* verschijnselen
- Vanwege de aanwezigheid van historische bebouwing geldt een hoge verwachting voor resten uit de periode Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd. Deelgebied C raakt op basis van kaartmateriaal bebouwd vanaf begin 19^e eeuw, deelgebied D vanaf begin 20^e eeuw. De bebouwing in deellocatie D verdwijnt in de jaren zeventig van de vorige eeuw.

Afb. 3 toont de situatie van het plangebied zoals deze was rond het jaar 2010, vóór de sloop van de verschillende schuren. Tegenwoordig staat enkel het woonhuis op de voorgrond nog overeind. Deelgebied C ligt ter hoogte van de het woonhuis en de schuren en grasland rechts naast het woonhuis. Deelgebied D ligt op het akkerland links van het woonhuis.

Afb. 3: Situatie van het plangebied vóór de sloop in ca. 2010 op een luchtfoto in de keet van Peelstraat 6.

1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting. Dit gebeurt door middel van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over bekende en/of verwachte archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen.

In het PvE zijn verschillende onderzoeksvragen gesteld. Deze worden in dit rapport beantwoord op basis van hetgeen dat in de proefsleuven is aangetroffen. Het is echter mogelijk dat de getrokken conclusies bijgesteld moeten worden indien de vindplaats in de toekomst volledig wordt opgegraven.

De volgende onderzoeksvragen zijn in het PvE gesteld:

Bodemopbouw en landschap:

1. Wat is de Landschappelijke ligging van de site(s). Meer in het bijzonder, wat is de geologische, geomorfologische en bodemkundige context?
2. Hoe is de opbouw van het profiel in bodemkundige zin? Is er sprake van een eerddek, podzol etc.? Zijn er fasen te onderscheiden in de bodemopbouw? Wat zijn de kenmerken daarvan en de waarschijnlijke datering?
3. Is er sprake van een duidelijke stratigrafie, wellicht met ophogingslagen en loopniveaus en/of wegdekken?
4. Zijn er aan de onderzijde van het eerddek ontginningssporen zoals spitsporen aanwezig? Dekt het eerddek alle sporen af of zijn er ook sporen gegraven vanuit of door het eerddek?
5. Is er sprake van (sub)recente verstoring en postdepositionele processen?

Sporen en vondsten:

6. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijv. alleen losse vondsten zonder enige context) oplevert, welke verklaring kan hieraan worden gegeven? Is er bijvoorbeeld sprake van aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief tandgebruik, verstoringen van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van bodemprocessen of beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van werk- en/of weersomstandigheden?
7. Bevinden zich in het plangebied nog archeologisch relevante sporen of vondsten in de breedste zin van het woord (dus ook (sub)recente resten ouder dan 50 jaar)?
8. Indien hier restanten van aanwezig zijn, hoe kunnen deze dan geïnterpreteerd worden m.b.t. functie en datering?
9. Zijn er archeologische resten in situ bewaard gebleven, vanaf welke diepte en dient hier in de toekomst rekening mee te worden gehouden bij ontwikkelingen in het plangebied en de directe omgeving?
10. Wat is de aard, datering, omvang en begrenzing (horizontaal en verticaal) van archeologische resten, grondsporen en structuren?
11. Zijn er aanwijzingen aangetroffen voor landgebruik (off site-patronen) zoals wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen etc.?
12. Wat is de interne structuur van de vindplaats? Welke fasering is hierbinnen aan te brengen?
13. Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondst categorieën behoren zij?
14. Wat is de gaafheid en conservering van grondsporen, structuren en vondstconcentraties?
15. Wat is de relatie tussen het gebruik en de geschiedenis van de onderzoekslocatie en de historische, historischlandschappelijke en overige cultuurhistorische aspecten van zijn omgeving?

Paleo-ecologische resten:

16. Waar en in welke mate is deze locatie geschikt voor paleo-ecologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek? Welke methoden zijn het meest kansrijk?

Waardebepaling:

17. Hoe kan de vindplaats gewaardeerd worden op basis van de fysieke en archeologisch inhoudelijke kwaliteit? Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites)? Beschrijf en beredeneer de verschillen in waarde conform de waarderingstabel uit de KNA 4.2.

Conclusie, evaluatie en aanbevelingen:

18. Hoe verhouden de conclusies zich tot de resultaten van reeds bekende gegevens? In welke mate wijkt de geconstateerde waarde af van de eerder toegekende waarde of van de gespecificeerde verwachting?
19. Welk risico lopen de geconstateerde archeologische waarden door de voorgenomen verstoring? Is behoud of verder onderzoek vanuit AMZ-perspectief gewenst?
20. Welke strategische en methodische aanbevelingen kunnen worden gegeven voor vervolgonderzoek, zowel binnen dit onderzoeksgebied als in aangrenzende of naburige percelen?

1.4 Opzet van het rapport

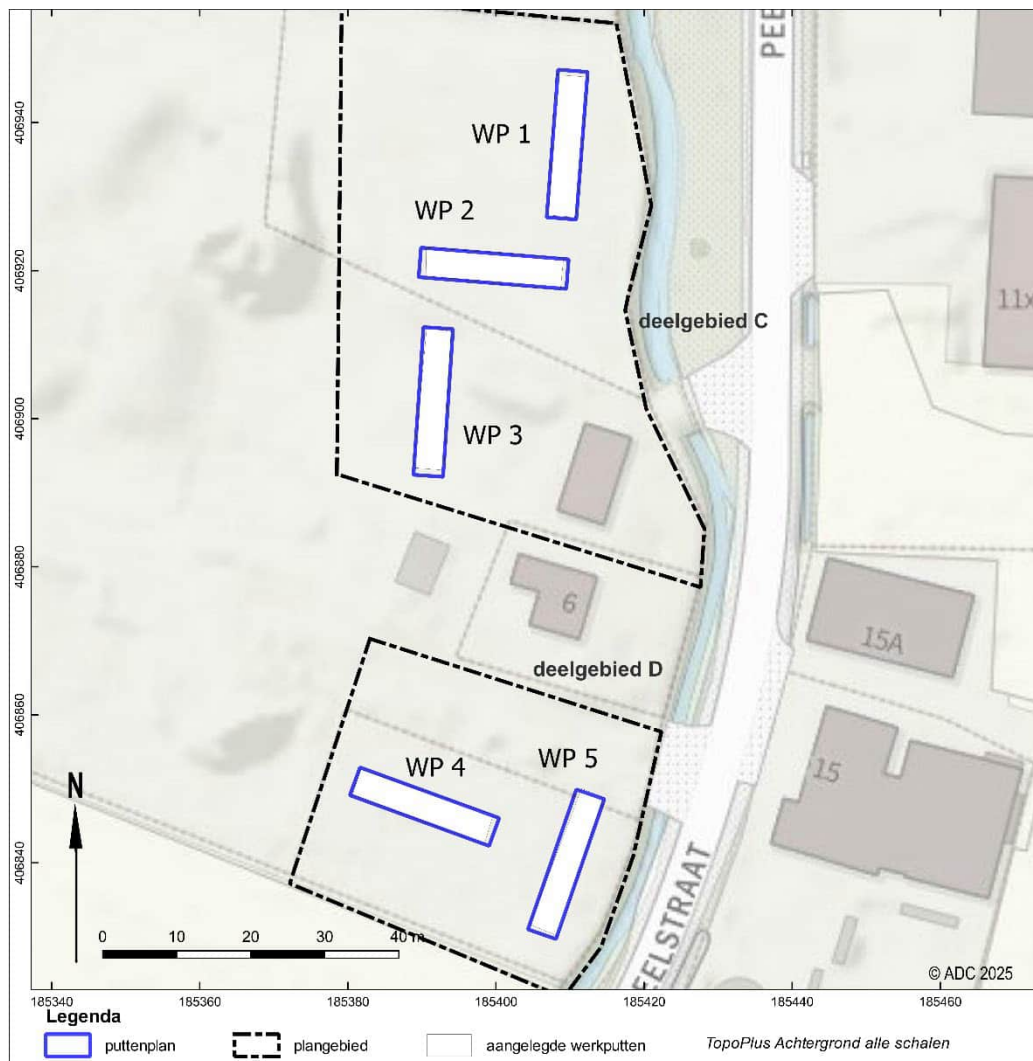
Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.2 -specificatie VS05). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen. Dit onderzoek vormt geen eindstation, maar de basis van waaruit verder synthetiserend onderzoek kan plaatsvinden.

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeksmethoden in hoofdstuk 2. Vervolgens komen in hoofdstuk 3 de resultaten aan bod met eerst een beschrijving van de bodemopbouw en daarna een beschrijving van de sporen en structuren. Er zal ook worden ingegaan op het vondstmateriaal. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de resultaten afgezet tegen de archeologische verwachting en worden de onderzoeksvragen beantwoord, waarna in hoofdstuk 5 een waardering en selectieadvies zal worden gegeven.

2 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de KNA 4.2 en het PvE.³ Tijdens het IVO-P zijn verspreid over de twee deelgebieden C en D vijf proefsleuven aangelegd van 20 x 4 m. In deelgebied C zijn de werkputten 1 t/m 3 aangelegd, in deelgebied D de werkputten 4 en 5. In totaal is een oppervlakte van ca. 380 m² gesleufd, wat uitkomt op een dekkingsgraad van ca. 9 %. In alle werkputten was één opgravingsvlak voldoende. De ligging van deze proefsleuven komt overeen met het vooraf in het PvE opgestelde puttenplan (Afb. 4).⁴

Afb. 4: Aangelegde werkputten ten opzichte van het puttenplan geprojecteerd op de topografische kaart (bron: Opentopo). Schaal 1:1000.

De vlakken zijn machinaal aangelegd onder toezicht van de archeoloog, door een graafmachine met gesloten bak en een glad mes. Tijdens de aanleg is actief gebruik gemaakt van een metaaldetector. Alle grondsporen zijn direct ingekrast en zijn voorzien van unieke volgnummers en beschreven in de database. De vlakken zijn gefotografeerd en ingemeten met een fixed GPS gekoppeld aan het Rijksdriehoeksstelsel (Afb. 5a). De bodemopbouw is in kaart gebracht middels profielkolommen van 1 m breed en tot 30 cm in de natuurlijke ondergrond. Vondsten zijn ingemeten en geregistreerd met een uniek vondstnummer. Van alle putten zijn in raaien hoogtematen genomen in meters NAP met een tussenafstand van 4 m. Tevens zijn langs iedere put maaiveldhoogtes genomen in meters NAP met een tussenafstand van 4 m.

³ SIKB.

⁴ Kleijnen/Vromans 2025.

Een selectie van de sporen is gecoupeerd (10%), en ook zijn een aantal sporen afgewerkt teneinde vondstmateriaal op te sporen. Coupes en profielen zijn gefotografeerd en getekend op schaal 1:20. Profielen zijn voorzien van een NAP hoogtes waarbij ook de grens met het opgravingsvlak is aangegeven. Van kansrijke sporen is een archeobotanisch monster genomen. Enkele diepere sporen zoals mogelijke waterputten zijn geboord om op non-destructieve wijze de diepte te bepalen (Afb. 5b).

Nadat de documentatie van de werkputten was afgerond zijn de spoornummers verwijderd en zijn de proefsleuven dichtgegooid (Afb. 5c).

In het PvE was een aanvullende 40 m² voorzien om tot een goede waardestelling te komen. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Afb. 5: Impressie van de werkzaamheden in het veld. A: het vlak wordt ingemeten. B: boren mogelijke waterput. C: Proefsleuf wordt dichtgegooid nadat de documentatie is afgerond.

3 Resultaten

3.1 Bodemopbouw

3.1.1 Achtergrond

De omgeving van de deellocaties ligt op de oostrand van het stijgingsgebied van de Peelhorst. Hier ligt een vrij dunne laag dekzand op het Pleistoceen rivierzand. Deze rivierzandafzettingen behoren tot de Formatie van Beegden en Kreftenheye. In het westen wordt de Peelhorst begrensd door een tektonisch dalingsgebied van de Roerdalslenk en in het oosten door de Slenk van Venlo.⁵

Volgens de geologische kaart komt ter plaatse van deellocaties C en D grindige rivierafzettingen voor die onderdeel zijn van de Formatie van Beegden.⁶

Op de geomorfologische kaart liggen deellocaties C en D in een dalvormige laagte.

Volgens de bodemkaart worden op de deellocaties hoge zwarte enkeerdgronden gevormd in leemarm en lemig fijn zand (code zEZ21) verwacht. Hierbij is sprake van een eerdlaag of plaggendek als gevolg van grootschalige plaggenbemesting. De hoge enkeerdgronden betreffen de oudste opgehoogde gronden, die over het algemeen op de hogere dekzanden liggen. De lage enkeerdgronden werden pas later in gebruik genomen vanwege de lagere ligging in het beekdal. Door de hogere grondwaterstand was de sterke ophoging met plaggen niet alleen noodzakelijk voor de bemesting maar ook om de nattere gronden toegankelijk te maken.⁷

De kans bestaat dat er onder het plaggendek nog een restant van het oorspronkelijke wordt bodemprofiel wordt aangetroffen. Dit hoeft echter niet zo te zijn, zoals vaker blijkt bij archeologisch onderzoek in het oosten van Brabant. Indien sprake is geweest van een snelle ophoging, dan zou men onder het plaggendek nog een intacte A-horizont kunnen vinden. Deze laag onderscheidt zich door een hoger humusgehalte en een meer donkere kleur. Echter, door verploeging zijn vaak de oorspronkelijke A- en E horizont meestal reeds opgenomen in het plaggendek.

3.1.2 Onderzoeksmethode

Tijdens het veldonderzoek zijn in iedere werkput minimaal twee profielkolommen opgeschaafd en gedocumenteerd. Daarnaast zijn sporen gecoupeerd in het profiel waarbij ook de bodemopbouw is vastgelegd. Dit heeft geleid tot een verspreiding van de profielen zoals weergegeven op Afb. 6 gelabeld met meetpennummer in het profiel dat aan een NAP hoogte gebonden is.

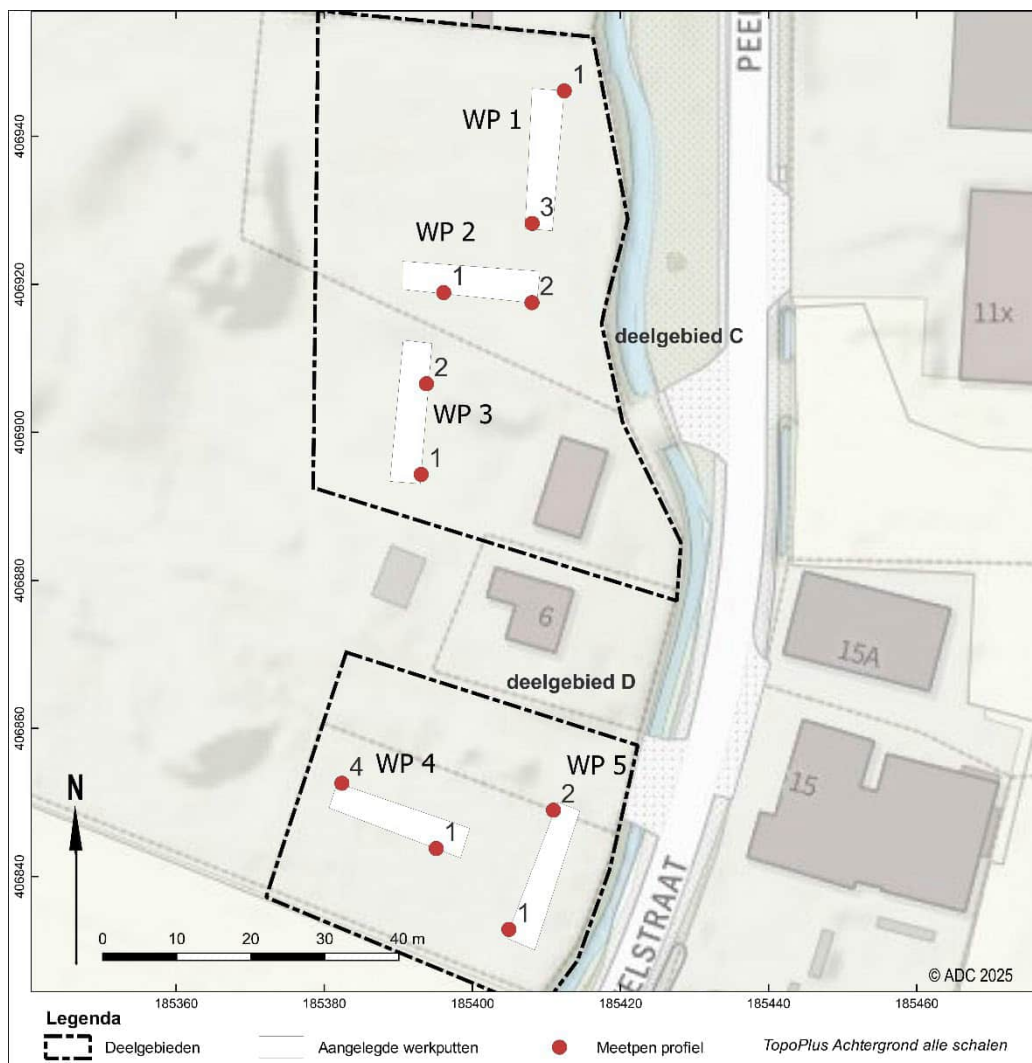
De volgende onderzoeksvragen uit het PvE hebben betrekking op het landschap:

1. Wat is de Landschappelijke ligging van de site(s). Meer in het bijzonder, wat is de geologische, geomorfologische en bodemkundige context?
2. Hoe is de opbouw van het profiel in bodemkundige zin? Is er sprake van een eerddek, podzol etc.? Zijn er fasen te onderscheiden in de bodemopbouw? Wat zijn de kenmerken daarvan en de waarschijnlijke datering?
3. Is er sprake van een duidelijke stratigrafie, wellicht met ophogingslagen en loopniveaus en/of wegdekken?
4. Zijn er aan de onderzijde van het eerddek ontginningssporen zoals spitsporen aanwezig? Dekkt het eerddek alle sporen af of zijn er ook sporen gegraven vanuit of door het eerddek?
5. Is er sprake van (sub)recente verstoring en postdepositionele processen?

⁵ Kleijnen/Vromans 2025, 12.

⁶ *Idem*, naar Berendsen 2020, 124-125.

⁷ Kleijnen/Vromans 2025, Bijlage 5.

Afb. 6: Locatie van de profielen gelabeld met het meetpennummer. Schaal 1:1000.

3.1.3 Beschrijving van de bodemopbouw

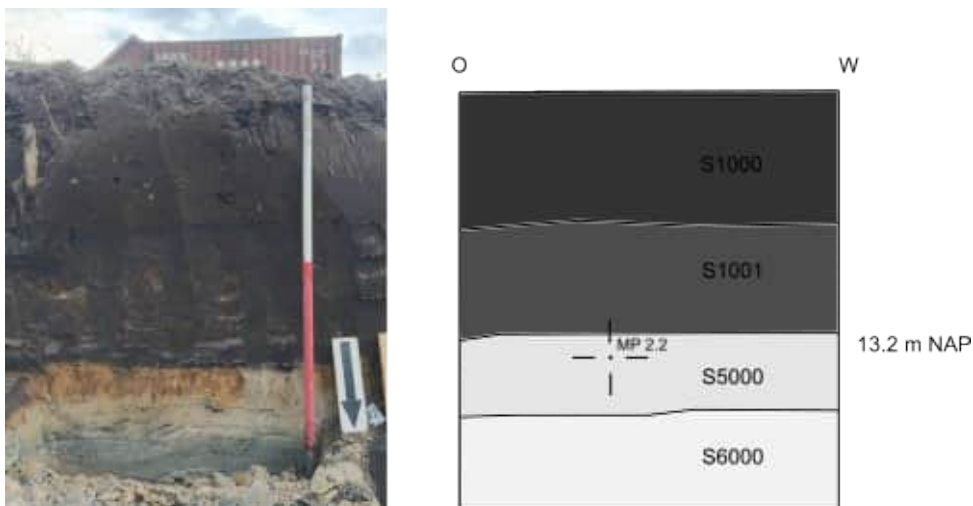
Deelgebied C

In deelgebied C was de bodemopbouw als volgt. Bovenin was sprake van een bouwvoor van 35 tot 60 cm dik (S1000) bestaande uit zwak humeus, donkerbruingrijs, zwak siltig, matig fijn zand. De profielen in werkput 3 en profiel 1 in werkput 2 waren verstoord tot op de C-horizont.

In de onverstoorde profielen was onder de bouwvoor sprake van een geroerde of opgebrachte laag S1001/S2000/S2002. Deze laag was in ieder profiel weer verschillend van aard, zodoende de verschillende nummers. Gezien het vlekkerige en onregelmatige karakter van deze lagen is dit waarschijnlijk geen plaggendeek of eerddek, maar eerder het gevolg van modernere (sub-)recente ophoging. Vermoedelijk is het deelgebied ooit afgetopt geweest tot op de C-horizont waarbij het eventuele eerddek is verwijderd. Later is een gemengd zandpakket teruggeschoven.

Onder het (sub-)recente ophogingspakket bevond zich vanaf een diepte van 13,20 m NAP (60-80 cm -mv) de natuurlijke bodem, bestaande uit lichtbruin, zwak siltig matig fijn zand dat plaatselijk sterk ijzerhoudend is (S5000). Dit is de C-horizont van het eolische dekzand behorende tot het Laagpakket van Wierden, Formatie van Boxtel.

De basis van de profielen wordt gevormd door witgrijs, soms groenkleurig gelaagd, matig siltig, matig fijn zand. Dit zand behoort tot de Pleistocene rivierafzettingen van de Formatie van Beegden en komt voor vanaf ca. 13,00 m NAP, maar duikt plaatselijk op tot in het archeologisch vlak of komt helemaal niet in de profielen voor.

Afb. 7: Profiel 2 in werkput 2, representatief voor de bodemopbouw in deelgebied C.

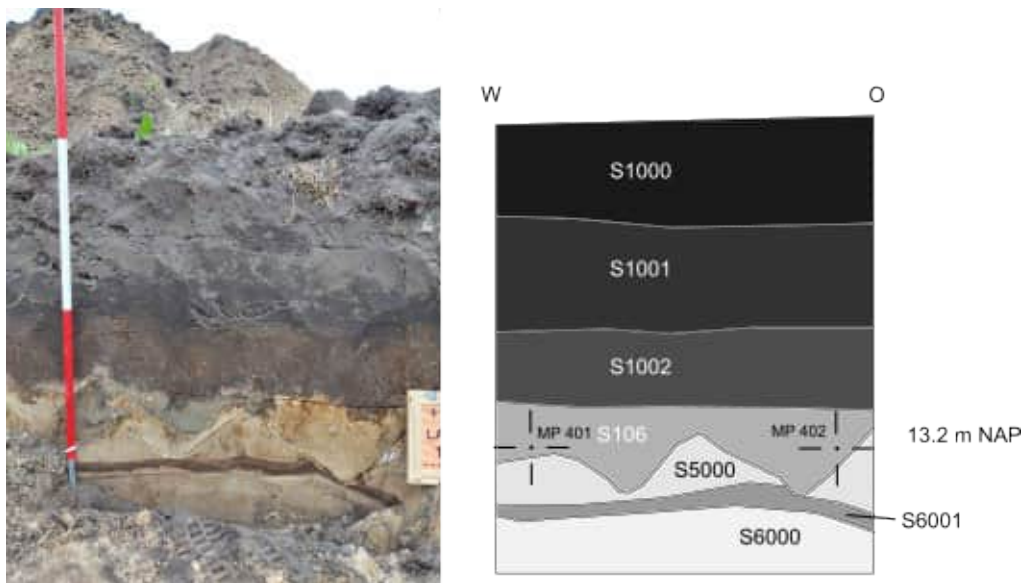
Afb. 8: Bodemprofiel verstoord tot op de C-horizont in werkput 3, deelgebied C.

Deelgebied D

De profielen in deelgebied D tonen een vergelijkbare bodemopbouw. Bovenin was sprake van een bouwvoor (S1000) van zwak humeus donker bruingrijs, zwak siltig, matig fijn zand van ca. 30 cm dik. Daaronder kwamen vergelijkbare ophogingslagen (S1001/1002) voor als in deelgebied C, hoewel deze in deelgebied D meer homogeen en egaal van aard waren. Mogelijk is hier wel een van een dun plaggen- of eerddek bewaard gebleven. Het verschil was ook dat hier in de profielen sprake was van een geploegde laag, S2000, waarvan de ploegkrassen ook in het vlak te zien waren. De dikte van de verploegde laag S2000 in het profiel was 10 tot 20 cm. De onverstoorde C-horizont lag op deelgebied D tussen 13,2 – 13,3 m NAP. Dit was het eolische dekzand behorende tot het Laagpakket van Wierden binnen Formatie van Boxtel.

Alleen in het profiel door een greppel in werkput 4 was nog een restant B-horizont waargenomen vanaf 13,4 m NAP.

De basis van het profiel werd ook hier gevormd door witgrijs, gelaagd, matig siltig, matig fijn zand, behorend tot de Pleistocene rivierafzettingen van de Formatie van Beegden. In profiel 4.1 werden de twee natuurlijke lagen gescheiden door een dunne vegetatieband (S6001) waar bodemvorming plaats heeft kunnen vinden. Deze overgang was iets glooiend en bevond zich op ca. 13,0 – 13,1 m NAP.

Afb. 9: De bodemopbouw in profiel 4.1, representatief voor deelgebied D met het vegetatieniveau zichtbaar (S6001).

Afb. 10: Ploegsporen (S106/108) in het vlak van werkput 5, deelgebied C.

3.2 Sporen en structuren

In totaal zijn verspreid over vijf werkputten 169 spoornummers uitgedeeld (Tabel 2). Daarvan zijn 47 nummers uitgedeeld aan lagen in het profiel en zeven aan natuurlijke of recente verstoringen, wat uitkomt op 115 antropogene grondsporen. In dit hoofdstuk zullen per deelgebied de sporen worden besproken, waarna in Hoofdstuk 4 vindplaatsen worden gedefinieerd. Deze zullen vervolgens in Hoofdstuk 5 worden gewaardeerd en voorzien van een selectieadvies. Ter ondersteuning van de tekst zijn op klein formaat sporenkaarten opgenomen en in bijlage 1 en 2 staan de sporenkaarten op groter formaat afgebeeld.

De volgende onderzoeksvragen uit het PvE hebben betrekking op de sporen en structuren:

6. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijv. alleen losse vondsten zonder enige context) oplevert, welke verklaring kan hieraan worden gegeven? Is er bijvoorbeeld sprake van aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik, verstoringen van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van bodemprocessen of beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van werk- en/of weersomstandigheden?
7. Bevinden zich in het plangebied nog archeologisch relevante sporen of vondsten in de breedste zin van het woord (dus ook (sub)recente resten ouder dan 50 jaar)?
8. Indien hier restanten van aanwezig zijn, hoe kunnen deze dan geïnterpreteerd worden m.b.t. functie en datering?
9. Zijn er archeologische resten in situ bewaard gebleven, vanaf welke diepte en dient hier in de toekomst rekening mee te worden gehouden bij ontwikkelingen in het plangebied en de directe omgeving?
10. Wat is de aard, datering, omvang en begrenzing (horizontaal en verticaal) van archeologische resten, grondsporen en structuren?
11. Zijn er aanwijzingen aangetroffen voor landgebruik (off site-patronen) zoals wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen etc.?
12. Wat is de interne structuur van de vindplaats? Welke fasering is hierbinnen aan te brengen?
14. Wat is de gaafheid en conservering van grondsporen, structuren en vondstconcentraties?
15. Wat is de relatie tussen het gebruik en de geschiedenis van de onderzoekslocatie en de historische, historisch-landschappelijke en overige cultuurhistorische aspecten van zijn omgeving?

Tabel 2: Aantal sporen per spoor aard in het gehele plangebied.

spoor aard	omschrijving	aantal
WA	waterput	1
PS	ploegspoor	4
REC	recente verstoring	4
GR	greppel	10
NV	natuurlijke verstoring	3
PK	paalkuil: grondspoor kuil voormalige paal.	78
LG	laag	47
KL	kuil	22

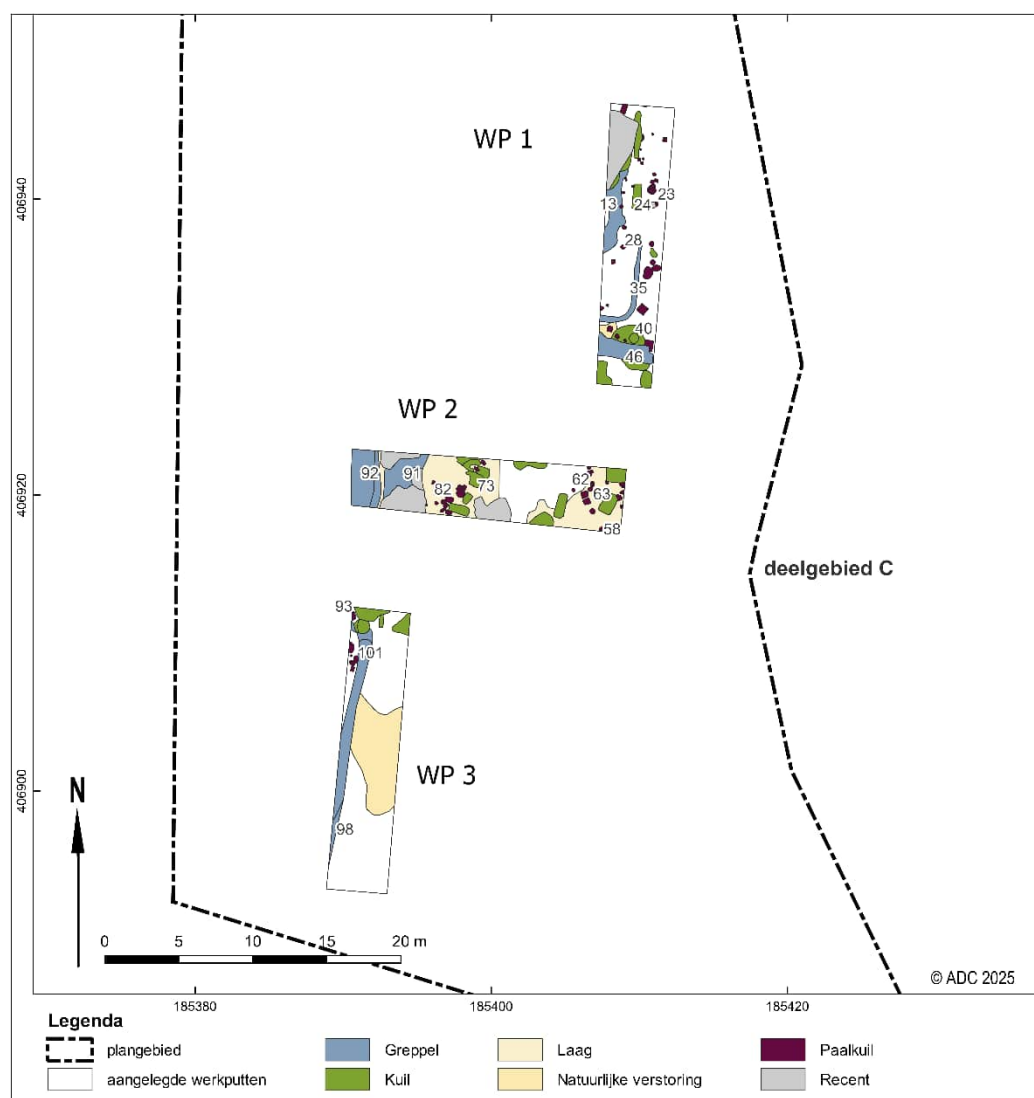

3.2.1 Sporen in deelgebied C.

De sleuven in deelgebied C kennen een hoge spoordichtheid. In drie sleuven zijn in totaal 136 sporen aangetroffen. Daarvan waren er 25 lagen in het profiel en vier waren natuurlijke of recente verstoringen, wat uitkomt op 107 archeologische grondsporen. De bewaring (kwaliteit) van de sporen varieert van matig tot uitstekend.

Tabel 3: Aantal sporen per spoorraad in deelgebied C met fysieke kwaliteit.

spoorraad	omschrijving	aantal	kwaliteit
REC	recente verstoring	3	-
GR	greppel	7	Gemiddeld tot Goed
NV	natuurlijke verstoring	1	-
PK	paalkuil: grondspoor kuil voormalige paal.	76	Gemiddeld tot uitstekend
LG	laag	25	-
KL	kuil	22	Matig tot goed

Afb. 11: Allesporenkaart (ASK) van deelgebied C met in de tekst genoemde spoornummers gelabeld. Schaal 1:500. .

In werkput 1 zijn diverse archeologische grondsporen aangetroffen. Het vlakniveau lag tussen 12,9 m NAP in het noorden en 13,3 m NAP in het zuiden.

Dit waren een enigszins onregelmatige noord-zuid georiënteerde palenrij van paalkuilen met een diameter van 20-30 cm. Eén gecoupeerde paalkuil was komvormig en 12 cm diep (S28). De palenrij wordt in het westen geflankeerd door een greppel of kuil S13 van minimaal 1,3 m breed, die daarna in de westelijke putrand verdwijnt. Gezien de inclusies van fosfaat lijkt het om een soort mestkuil te gaan. In het oosten liep een smalle greppel (S35) parallel aan de palenrij, die in het zuiden in westelijke richting afbuigt en de putrand in loopt. De greppel was ca. 30 cm breed en in de coupe 8 cm diep. De greppel liep vanaf de westelijke putrand voor ca. 7 m in het vlak, maar schemerde in noordelijke richting verder door. Vermoedelijk liep de greppel oorspronkelijk door tot aan de noordelijke putrand, maar is het noordelijke deel minder goed bewaard gebleven. Mogelijk is hier sprake van een huisgreppel en is de palenrij onderdeel van de wand van een gebouwplattegrond.

In het noordwesten worden de sporen doorsneden door een recente verstoring, vermoedelijk als gevolg van sloop van de voormalige bebouwing. Op de luchtfoto van 2020 is te zien dat de verstoring overeenkomt met de noordoostelijke hoek van de voormalige schuur.

Oostelijk van de vermoedelijke huisgreppel en palenrij zijn ook nog verscheidene paalkuilen gevonden, waaronder de gecoupeerde S23, waar nog een houten staak in bewaard was (Afb. 12). Het spoor stak scherp af tegen de natuurlijke ondergrond en was 36 cm diep.

Afb. 12: Coupe door paalkuil S23 in werkput 1, deelgebied C. S24 bleek een recente verstoring.

Ten zuiden van de afbuigende greppel S35 lagen een kuil S40 en greppel S46 die samen machinaal zijn gecoupeerd. De kuil was aanvankelijk als waterput geïnterpreteerd op basis van de grootte van het spoor en de aanwezigheid van een ronde kern in het vlak.⁸ In de coupe was de kuil 30 cm diep en het had een donkere kern en een lichtbruin gevlekte insteek. Gezien de geringe diepte is het niet waarschijnlijk dat het een waterput is geweest. Echter, ook spoor S113 op het zuidelijk gelegen deelgebied D was slechts 30 cm diep onder het vlak op basis van een boring. Dit

⁸ De vermoedelijke waterput was eerst voorgeboord om de diepte te bepalen. Omdat bleek dat hij relatief ondiep was is een machinale coupe gezet tegelijk met de greppel S46. Een diepe waterput zou gewoonlijk niet worden gecoupeerd bij IVO-P.

spoor lijkt wel een soort waterput te zijn geweest, getuige de rand van plaggen die in het vlak zichtbaar was (zie Afb. 19, p25).

De greppel S46 oversnijdt de kuil S40 en is dus jonger. Dit spoor was in het profiel 70 cm diep onder de ophogingslagen en 30 cm onder het vlak. De greppel eindigt nog voor de oostelijke putrand. Mogelijk is het een perceelsgreppel en was hier een doorgang gesitueerd.

Afb. 13: Machinale coupe door de kuil S40 (links) en perceelsgreppel S46 (rechts).

Ook werkput 2 bevatte relatief veel grondsporen, met name geclusterd in het oostelijke en centrale deel van de werkput. Het vlakniveau lag op 13,0 m NAP in het oosten tot 12,60 m NAP in het westen.

Van de oostelijke sporencluster zijn drie sporen gecoupeerd. S58 was een donkergrijs gekleurde paalkuil die scherp afstak tegen de natuurlijke ondergrond (Afb. 14, links). Hier was ook nog een aangepunte houten staak in bewaard, die tot 90 cm onder het vlak doorliep. Spoor S62 (Afb. 14, rechts) had een meer gevlekte en uitgeloopte vulling, hier lijkt de paal ooit te zijn verwijderd aangezien de kern is opgevuld met wit (dek-)zand.

Afb. 14: Coupes door paalkuilen in het oosten van werkput 2. Links de paalkuil S58 met houten staak als paalkern, rechts het meer uitgeloopte spoor S62 met verwijderde paalkern.

Vanaf halverwege de werkput was in het westen sprake van verscheidene recente verstoringen en (sub-)recent ogende kuilen. Op de luchtfoto uit 2020 is te zien dat de voormalige schuur over deze

westelijke helft van de werkput stond. Desalniettemin was onder de voormalige bebouwing een cluster van op een rij gelegen (paal-)kuilen bewaard gebleven. Twee sporen zijn gecoupeerd. S82 was in de coupe breed komvormig tot 18 cm diep en gebrokt opgevuld met donkergrijze en witgele brokken zand (Afb. 15, linksboven). Bij het afwerken van het spoor kwam een vierkante paalkern tevoorschijn. Deze was meer egaal opgevuld met donkergrijs zand (Afb. 15, onder). S73 had in de coupe een onregelmatige vorm, aan de linkerkant 26 cm diep en was gebrokt opgevuld (Afb. 15, rechtsboven). Hier is geen paalkern waargenomen. In het uiterste westen lagen twee noord-zuid georiënteerde banen (S91/92) welke op basis van de puinvulling als (sub-)recent werden gezien. Hier is dus ook geen coupe over gezet. Mogelijk zijn het jonge perceelsgreppels of houden zij verband met de bouw of sloop van de schuur die hier heeft gestaan. Het is echter niet uitgesloten dat ze een oudere oorsprong hebben gehad.

Afb. 15: Coupes door de kuilen in het centrale deel van werkput 2 (linksboven S82, linksboven S73) en onder de paalkern die tevoorschijn kwam bij het afwerken van S82.

De grondsporen in werkput 3 vormen een cluster in de noordwestelijke hoek en lijken een voortzetting te zijn van de noordoost-zuidwest georiënteerde rij (paal-)kuilen in werkput 2, hoewel de afstand nog relatief groot is.

In het centrale en zuidelijke deel van de werkput liggen vrijwel geen sporen. Het vlakniveau ligt hier lager omdat er is aangelegd vanaf het zuiden, waar de bodem tot ca. 1.5 m -mv was verstoord. Er is aanvankelijk aangelegd tot onder deze verstoring. Richting het noorden hield de verstoring op en kon op een hoger niveau worden aangelegd.

Eventueel aanwezige sporen in het zuidelijke deel van de werkput zullen als gevolg van de verstoring verloren zijn gegaan. Naast de sporencluster in de noordwestelijke hoek was sprake van een noord-zuid georiënteerde greppel die onder de verstoring nog was bewaard. Deze greppel was ca. 44 cm diep en onderin zwartgrijs gelaagd en humeus opgevuld. Bovenin was de greppel gebrokt opgevuld met een gevlekte beige grijze vulling met sporen van puin of mogelijk verbrande leem. De greppel wordt in het vlak oversneden door één van de paalkuilen (S101) en lijkt dus ouder te zijn.

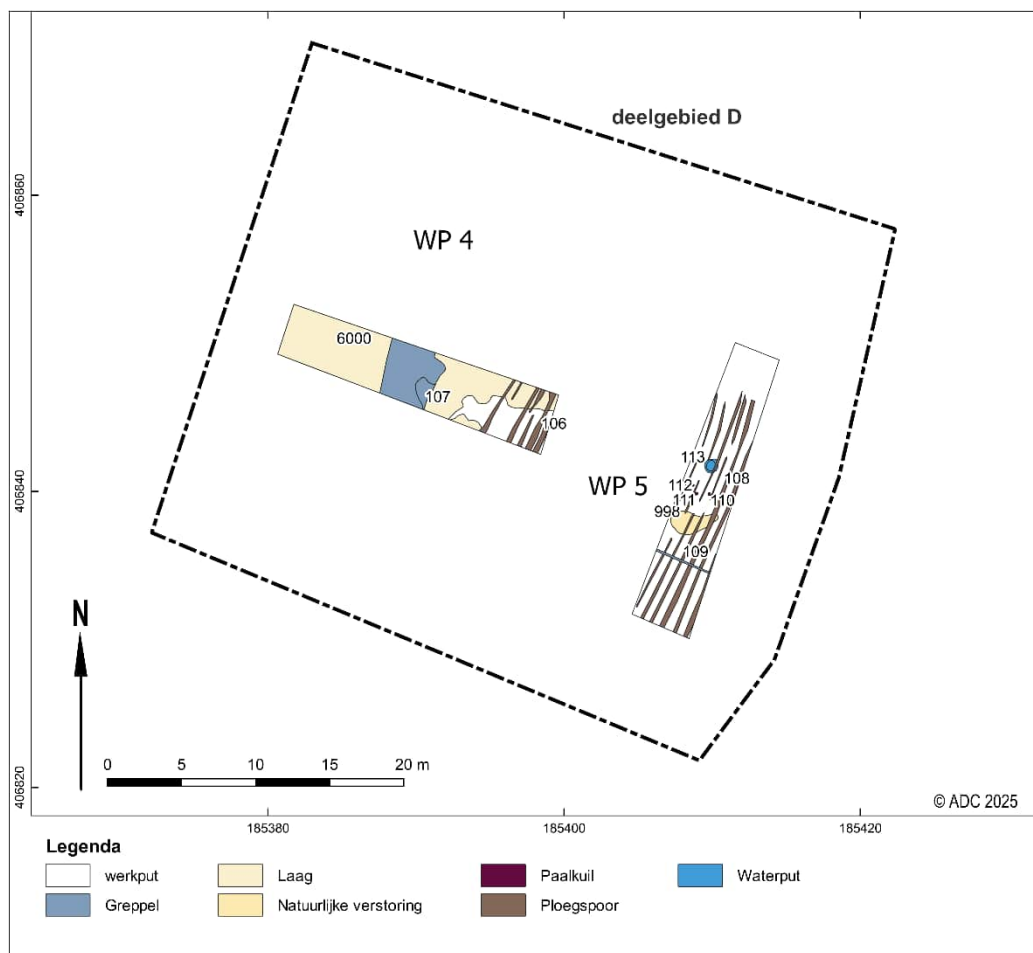
Afb. 16: Coupe door greppel S98 en paalkuil S104 in werkput 3.

3.2.2 Sporen in deelgebied D

De sleuven in deelgebied D kennen een lagere spoordichtheid dan in deelgebied C. In twee sleuven zijn in totaal 33 spoornummers uitgedeeld (Tabel 4). Daarvan zijn 22 spoornummers uitgedeeld aan lagen in het profiel en vier waren natuurlijke verstoringen of ploegsporen, wat uitkomt op zeven antropogene grondsporen. De bewaring (kwaliteit) van de sporen varieert van slecht tot goed.

Tabel 4: Aantal sporen per spooraard in deelgebied D met fysieke kwaliteit.

spooraard	aantal	kwaliteit
laag	22	-
ploegspoor	3	-
greppel	3	goed
paalkuil: grondspoor kuil voormalige paal.	3	slecht
waterput	1	matig
natuurlijke verstoring	1	-

Afb. 17: Allesporenkaart (ASK) van de proefsleuven in deelgebied C met spoornummers gelabeld. Schaal 1:500.

Werkput 4 bevatte in het centrale deel een greppel en in het oostelijke deel een groep ploegsporen. Het vlakniveau varieerde van 13,2 m NAP in het oosten en westen van de sleuf, tot 12,8 m NAP in het centrale deel.

De ploegsporen hadden een noordoost-zuidwest oriëntatie. De greppel S107 had een noord-zuidelijke oriëntatie en stond haaks op de proefsleuf. Het spoor is in het profiel gecoupeerd. Door het grondwater was een deel van het profiel ingestort voordat deze gedocumenteerd kon worden, dit deel van de tekening is dus bij benadering bepaald. De greppel was ca. 80 cm diep onder de ophogingslagen. De onderkant lag op ca. 12,4 m NAP, 1,60 m -mv. Bovenin was de greppel opgevuld met een laag donkerbruingrijs matig fijn zand. Daaronder bevond zich een grijs/witgrijs gelaagde en gebrokte vulling met aan de rechterkant (west) een egalere laag langs de rand van het spoor. Onderin de greppel was sprake van een venige band waar hout en plantenresten in bewaard waren gebleven.

Waarschijnlijk is dit een oude perceelsgreppel geweest. Op de kaart uit 1988 staat een perceelsgrens aangegeven met dezelfde ligging en oriëntatie. Vermoedelijk is de greppel dus nog geen 40 jaar geleden gegraven. Op de kaart uit 1999 staat geen grens meer aangegeven en dus zal de greppel rond die tijd zijn gedempt.

Afb. 18: Profiel door de perceelsgreppel S107 in werkput 4, deelgebied D.

In werkput 5 lagen drie smalle paalkuilen (S110 t/m 112), een mogelijke waterput (S113) en een groot aantal ploegsporen (S108). Het vlakniveau liep van 13,1 m NAP in het zuiden tot 12,9 m NAP in het noorden.

De ploegsporen hadden een noordoost-zuidwest oriëntatie en oversnijden de andere grondsporen. Spoor S113 betreft een rond spoor met een diameter van 90 cm. Het spoor had een kern van grijs zand met daaromheen een ring van plaggen (Afb. 19). Doorgaans wijst dit op een met plaggen beklede waterput. Om de diepte van het spoor te kunnen inschatten is deze met een guts uitgeboord. Afgeleid uit de gutsboring zou het spoor een diepte hebben van 30 cm onder het vlak. Dit is ongewoon ondiep voor een waterput. Gezien de vermoedelijk beperkte diepte van het spoor moet ook rekening gehouden worden dat het spoor een andere functie heeft vervuld.

Eén van de smalle paalsporen was gecoupeerd en deze bleek 4 cm diep. De ploegsporen waren 6 cm onder het vlak en in het profiel maximaal 22 cm onder de ophogingslagen.

Afb. 19: impressie van het vlak in werkput 5 met op de voorgrond de het spoor S113 met plaggenbeschoeiing. Daarnaast paalsporen S110, 111 en 112.

3.2.3 Vergelijking met historisch kaartmateriaal

Tijdens het onderzoek is nauwelijks vondstmateriaal aangetroffen, wat het moeilijk maakt om de archeologische sporen te dateren. Een manier om een beeld te krijgen van de ouderdom van de sporen is door te kijken naar de ontwikkeling van de bebouwing op historisch kaartmateriaal in relatie tot de aangetroffen resten.

De oudste beschikbare kaart is de kadastrale minuut uit 1832 (Afb. 20). Op deelgebied C staan vier grote en twee tot drie kleine gebouwen aangegeven. Deelgebied D is in 1832 onbebouwd. Hoewel een deel van de sporen wel overlapt met de gebouwen op de kaart kan geen duidelijke relatie worden vastgesteld. De ligging van de grondsporen komt namelijk zowel qua samenhang, locatie als oriëntatie niet goed overeen. Daarom gaan we er van uit dat een (groot) deel van de grondsporen niet aan deze gebouwen te relateren is. De sporen dateren dus uit een andere periode - ouder of jonger dan het kaartmateriaal - of de sporen hebben te maken met activiteiten op en rondom het erf die niet op kaartmateriaal staan aangegeven.

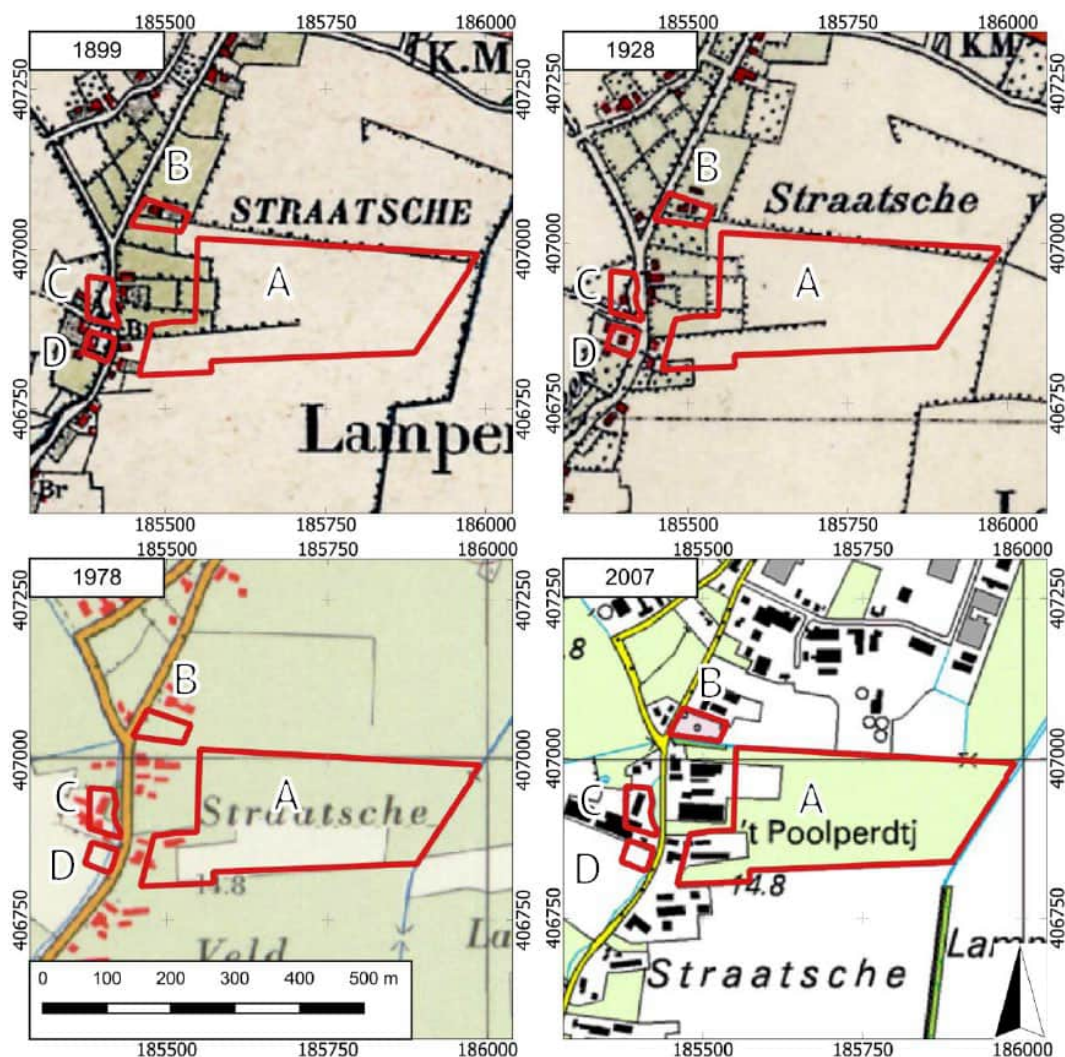
Het bureau- en booronderzoek van Aeres Milieu bevat een overzicht met de ontwikkeling van het plangebied op de topografische kaarten gedurende de periode na 1832, vanaf 1899 tot 2008 (Afb. 21). Daarbij moet wel worden aangetekend dat de topografische kaarten minder gedetailleerd zijn dan de kadastrale kaart uit 1832 en daarmee ook minder goed te georefereren zijn. Wel geven de topografische kaarten een indruk van de ontwikkeling van het plangebied in de 19^e en 20^e eeuw. Gedurende deze periode vinden enkele veranderingen plaats omtrent de bebouwing van het plangebied, waaronder een verschuiving van de gebouwen richting deelgebied D op de kaarten uit 1899 en 1926. Dit lijkt echter eerder te verklaren door mindere nauwkeurigheid van de kaarten, omdat in de jaren '70 de gebouwen weer terugkeren op deelgebied C en de vorm van de percelen nauwelijks veranderd. Behalve de verschuiving van de bebouwing vinden er geen grote veranderingen plaats in de samenstelling en oriëntatie van de gebouwen op het erf. Met name in de periode 1978 tot 2007 breidt de bebouwing op deelgebied C zich verder uit. Deelgebied D blijft onbebouwd.

Gelet op de ontwikkeling van de bebouwing op historisch kaartmateriaal zijn de archeologische grondsporen niet of nauwelijks te herleiden aan hetgeen dat op de kaarten staat aangegeven. Dit betekent dat niet kan worden uitgesloten dat de grondsporen ouder zijn dan de datering van het kaartmateriaal, in dit geval 1832. Een begindatering kan niet worden bepaald bij gebrek aan vondstmateriaal. Ook is niet bekend waar de oorsprong ligt van de gebouwen op de kaart uit 1832. Mochten de sporen toch contemporair blijken met de afgebeelde gebouwen is niet bekend wanneer het erf is ontstaan.

De conservering van organisch materiaal kan een indicatie zijn van de ouderdom van de sporen. In meerdere paalkuilen was namelijk nog een houten staak bewaard. De veronderstelling is dat organische resten boven de grondwaterspiegel na verloop van tijd vergaan. Daarnaast staken de sporen scherp af tegen de natuurlijke ondergrond. Het vermoeden is dat de sporen uit de Midden of hooguit Vroege Nieuwe Tijd dateren.

Afb. 20: Allesporenkaart (ASK) geprojecteerd op de kadastrale minuut uit 1832. Schaal 1:800. Bron achtergrond: RCE.

Afb. 21: Deelgebieden C en D geprojecteerd op historische kaarten uit de perioden 1899, 1928, 1978 en 2007. Bron: Hagens/Kruithof (Aeres Milieu), naar topotijdreis.nl.

3.2.4 Conclusie

Binnen de twee deelgebieden C en D is sprake van archeologische grondsporen in de vorm van (paal-)kuilen clusters en greppels en een mogelijke waterput. Deze bevinden zich met name op deelgebied C. Specifiek in werkput 1, het centrale en oostelijk deel van werkput 2 en het noordelijk deel van werkput 3. Bepaalde delen waren verstoord, zoals het noordwesten van werkput 1, het westelijk deel van werkput 2 en het zuidelijk deel van werkput 3. De verstoringen zijn te herleiden aan de voormalige bebouwing die in 2022 is gesloopt. De grondsporen lijken deel uit te maken van een erf.

Een datering kon op basis van het proefsleuvenonderzoek niet worden vastgesteld, maar ligt mogelijk eerder dan de bebouwing die op de kadastrale minuut uit 1832 staat aangegeven. Op basis van de conservering van organische resten en het scherp afsteken van de sporen ten opzichte van de natuurlijke ondergrond is een datering ouder dan de Nieuwe Tijd onwaarschijnlijk, maar niet uitgesloten. Ook kunnen de sporen theoretisch gezien contemporain of jonger zijn dan de kaart uit 1832. Sporen behorende tot het erf uit de Nieuwe Tijd worden beschouwd als vindplaats 1. Onderscheid kan nog worden gemaakt tussen de sporen van het erf en een aantal jongere (perceels-)greppels. Dit zijn een oost-west georiënteerde greppel (S46) in werkput 1, die sporen van het erf oversnijdt, twee noord-zuid georiënteerde banen het westelijke deel van werkput 2 (S91/92) met (sub-recent) puin in de vulling, en de noord-zuid georiënteerde greppel in werkput 3, welke op de kaart uit 1980 staat aangegeven. Omdat deze sporen geen duidelijk relatie hebben tot de sporen van het erf en vermoedelijk jonger dateren worden zij als een aparte vindplaats beschouwd. Dit is vindplaats 2.

3.3 Vondstmateriaal

Tijdens het onderzoek zijn twee vondsten verzameld voor analyse. Dit zijn een scherf aardewerk en een houten staak.

3.3.1 Aardewerk⁹

Gedurende het onderzoek is één scherf aardewerk gevonden. Het betreft wandscherf van een steengoed kan met oppervlaktebehandeling, afkomstig uit de productieplaats Frechen. In Frechen bestaat de steengoedfabricage sinds 1450 na Chr. en deze heeft voortgeduurd tot de 19e eeuw.¹⁰ Een dergelijke scherf zoals in Wanroij is aangetroffen kan niet nauwer worden gedateerd dan ca. 1600-1800. De scherf is verzameld tijdens de aanleg en is afkomstig van een paalkuil (S93) in werkput 3.

Dit spoor maakt onderdeel uit van een sporencluster die vermoedelijk aansluit op de sporen in werkput 2 en behoort tot vindplaats 1 op deelgebied C. Hoewel de zeggingskracht van een enkele scherf laag is, past de datering in het huidige beeld van de datering van de vindplaats (Nieuwe Tijd).

Afb. 22: Detailfoto van de scherf steengoed met oppervlaktebehandeling.

Vondstnummer V1, schaal 1:2.

3.3.2 Hout

5.1.2e

Tijdens het onderzoek is onderin een paalkuil (S2.58) een stuk hout verzameld (vnr. 3; Afb. 23). Dit betreft een aangepunte tak. Deze zal gefunctioneerd hebben als staak. De staak is voor 40 cm in goede conditie bewaard gebleven waarbij een uiteinde 2-zijdig gekapt is en het andere uiteinde gebroken. De gekapte vlakken verschillen in grote. Het grootste vlak is over een lengte van 5,5 cm schuin afgekapt. Het andere vlak is onder een minder schuine hoek gekapt over een lengte van 0,7 cm. De staak is niet ontschorst en heeft een diameter van 4,9 cm.

Afb. 23: Detailfoto van de houten staak.

⁹ Determinatie door 5.1.2e, controle 5.1.2e KNA Specialist Materialen (regnr. 60821838).

¹⁰ Van den Brink 2024, 46, naar Bartels 1999, 60.

4 Synthese

4.1 Archeologische verwachting

In het vooronderzoek was de volgende archeologische verwachting opgesteld:

- Voor de periode Laat-Paleolithicum tot en met Mesolithicum geldt een lage verwachting in verband met de ligging in een dalvormige laagte.
- Voor de periode Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen geldt een lage verwachting voor nederzettingsresten met een middelhoge verwachting voor mogelijke *off-site* verschijnselen
- Vanwege de aanwezigheid van historische bebouwing geldt een hoge verwachting voor resten uit de periode Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd. Deelgebied C raakt op basis van kaartmateriaal bebouwd vanaf begin 19^e eeuw, deelgebied D vanaf begin 20^e eeuw. De bebouwing in deellocatie D verdwijnt in de jaren zeventig van de vorige eeuw.

De verwachtingen die op grond van het vooronderzoek zijn gesteld, kunnen op basis van het huidige onderzoek worden bevestigd:

- Tijdens het onderzoek zijn geen resten uit het Laat-Paleolithicum tot en met het Mesolithicum gevonden. Dit komt overeen met de verwachting.
 - Uit de periode Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen zijn geen archeologische resten gevonden. Dit komt overeen met de verwachting. De middelhoge verwachting voor *off-site* verschijnselen kan worden gehandhaafd aangezien de kans op aantreffen van *off-site* resten in het algemeen vrij klein is.
 - Uit de periode Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd zijn verschillende archeologische resten aangetroffen die onderscheiden worden in twee vindplaatsen. Dit zijn:
 - o Vindplaats 1: sporen van historische bebouwing uit de Nieuwe Tijd tot nu in deelgebied C en D.
 - o Vindplaats 2: perceelsgreppels uit de Nieuwe tijd tot nu in deelgebied C en D
- In hoofdstuk 5 worden de vindplaatsen gewaardeerd en wordt een selectieadvies gegeven.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld zullen hier worden beantwoord op basis van de bevindingen van het proefsleuvenonderzoek.

Bodemopbouw en landschap:

1. Wat is de Landschappelijke ligging van de site(s). Meer in het bijzonder, wat is de geologische, geomorfologische en bodemkundige context?
De site ligt op de oostrand van het stijgingsgebied van de Peelhorst, waar sprake is van een vrij dunne laag dekzand van het Laagpakket van Wierden, formatie van Boxtel, gelegen op pleistoceen rivierzand behorende tot de Formatie van Beegden en Kreftenheye. In de profielen was onder het opgehoogde pakket veelal een verploegde laag dekzand behorende tot het laagpakket van Wierden aangetroffen met daaronder rivierzand van de Formatie van Beegden en Kreftenheye, plaatselijk gescheiden door een dunne vegetatieband.
Volgens de geologische kaart komen grindige rivierafzettingen van de formatie van Beegden voor in het plangebied. Deze zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen.
Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied in een dalvormige laagte. In het vlakniveau was geen sprake van een duidelijk verloop van de natuurlijke bodem.
Volgens de bodemkaart ligt het plangebied op hoge zwarte enkeerdgronden gevormd in leemarm en lemig fijn zand (zEZ21). De bodem bestond veelal uit matig siltig, matig fijn zand en er was sprake van een zekere mate van ophoging, hoewel niet duidelijk gesproken kan worden van een plaggen- of eerddek. De ophoging kan ook in de afgelopen decennia hebben plaatsgevonden.

2. Hoe is de opbouw van het profiel in bodemkundige zin? Is er sprake van een eerddek, podzol etc.? Zijn er fasen te onderscheiden in de bodemopbouw? Wat zijn de kenmerken daarvan en de waarschijnlijke datering?
Deelgebied C: De bodem bestaat uit een bouwvoor van 35 tot 60 cm dik. Hier was sprake van een subrecente geroerde of opgebrachte laag, maar geen eerddek. Onder de geroerde laag bevond zich een dunne laag lichtbruin zwak siltig, matig fijn en zwak ijzerhoudend dekzand van het laagpakket van Wierden, formatie van Boxtel. De basis van het profiel bestond uit witgrijs, gelaagd matig siltig, matig fijn zand behorende tot pleistocene rivierafzettingen van de Formatie van Beegden of Kreftenheye.
Deelgebied D: De bodem bestaat uit een bouwvoor van ca. 30 cm dik met daaronder een egaal, homogeen ophogingspakket. Dit kan een restant van een eerddek zijn geweest. De datering van het pakket kan niet worden bepaald. Onder het opgebrachte pakket was sprake van een verploegde laag met daaronder lichtbruin zwak siltig en matig dekzand van het laagpakket van Wierden, formatie van Boxtel. Dit is de C-horizont. In één profiel was een restant van de B-horizont waargenomen.
3. Is er sprake van een duidelijke stratigrafie, wellicht met ophogingslagen en loopniveaus en/of wegdekken?
Er is geen duidelijke stratigrafie herkenbaar in de ophogingslagen en ook zijn er geen loopniveaus en/of wegdekken waargenomen.
4. Zijn er aan de onderzijde van het eerddek ontginningssporen zoals spitsporen aanwezig? Dekt het eerddek alle sporen af of zijn er ook sporen gegraven vanuit of door het eerddek?
Onder het mogelijke eerddek in deelgebied D is een verploegde laag met daaronder noord-zuid georiënteerde ploegsporen aanwezig. De greppel in werkput 4 deelgebied D was door het mogelijke eerddek heen gegraven en wordt afgedekt door de bouwvoor. Dit spoor blijkt ook in de jaren '80 van de vorige eeuw te zijn gegraven en was in het profiel zichtbaar vanaf ca. 13.4 m NAP.
5. Is er sprake van (sub)recente verstoring en postdepositionele processen?
In deelgebied C heeft de voormalige bebouwing oudere sporen aangetast en mogelijk is de bodem ooit afgetopt geweest en teruggeschoven. Niet duidelijk is hoeveel van het sporenniveau hierdoor verloren is gegaan, maar de grondsporen zijn voldoende bewaard voor een goed leesbaar vlak. In de coupes zijn de sporen nog goed bewaard.
In deelgebied D is meer intensief geakkerd waardoor de top van het sporenniveau is verploegd. Hierdoor is minimaal 10-20 cm meer van de top C-horizont verloren gegaan.

Sporen en vondsten:

6. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijv. alleen losse vondsten zonder enige context) oplevert, welke verklaring kan hieraan worden gegeven? Is er bijvoorbeeld sprake van aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief tandgebruik, verstoringen van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van bodemprocessen of beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van werk- en/of weersomstandigheden?
Het onderzoek heeft verscheidene archeologische resten opgeleverd, hoewel delen van de sleuven waren verstoord door recente bebouwing.
Er zijn vrijwel geen vondsten aangetroffen, mogelijk doordat de bodem afgetopt is geweest.
7. Bevinden zich in het plangebied nog archeologisch relevante sporen of vondsten in de breedste zin van het woord (dus ook (sub)recente resten ouder dan 50 jaar)?
Zie vraag 8.
8. Indien hier restanten van aanwezig zijn, hoe kunnen deze dan geïnterpreteerd worden m.b.t. functie en datering?
Ja, in deelgebied C bevinden zich archeologische sporen van bebouwing en percelering. Er lijkt sprake van een groot aantal grondsporen die behoren tot een erf. Er is een duidelijk

sporenvlak, met mogelijk twee of drie (gebouw)structuren. Tijdens het proefsleuvenonderzoek kon nog niet goed inzichtelijk gekregen worden hoe de ontwikkeling van het erf er uit heeft gezien, wat de datering van de grondsporen precies is en welke fasering de bebouwing heeft gekend. Op basis van vergelijkingen met historisch kaartmateriaal is het vermoeden ontstaan dat de sporen ouder zijn dan hetgeen dat in 1832 op de kaarten staat aangegeven. Hoe oud precies is niet bekend. Conservering van hout en de scherpheid van de sporen suggereert een datering in de Nieuwe Tijd. Daarnaast bevinden zich op beide deelgebieden sporen van percelering en (bouw en afbraak van) bebouwing uit de periode 1832 tot nu. Deze bebouwing lijkt slechts in beperkte mate sporen te hebben achtergelaten in de proefsleuven. Op deelgebied D bevinden zich enkele paalkuilen en een waterput vermoedelijk uit dezelfde periode als de sporen van het erf op deelgebied C.

9. Zijn er archeologische resten in situ bewaard gebleven, vanaf welke diepte en dient hier in de toekomst rekening mee te worden gehouden bij ontwikkelingen in het plangebied en de directe omgeving?

Deelgebied C: Archeologische resten zijn in situ bewaard gebleven vanaf 13.00 m NAP.

Deelgebied D: Archeologische resten zijn, hoewel deels verploegd, in situ bewaard gebleven vanaf 13.00 m NAP.

Bij ontwikkelingen in het plangebied dient rekening gehouden te worden met archeologische resten vanaf een diepte van 13.00 m NAP (80-100 cm -mv), exclusief eventuele bufferzone.

In de omgeving van het plangebied dient rekening gehouden te worden met een vergelijkbare diepteligging van archeologische resten, met name binnen hetzelfde geomorfologische complex (dalvormige laagte). Op de dekzandruggen en -wellingen kan de bodem anders zijn opgebouwd, bijvoorbeeld doordat de bodem van nature hoger ligt, of doordat hier meer is opgehoogd of juist is afgetopt.

10. Wat is de aard, datering, omvang en begrenzing (horizontaal en verticaal) van archeologische resten, grondsporen en structuren?

Deelgebied C: paalkuilen (76), kuilen (23) en greppels (7) uit de perioden 1500 – 1850 en 1850-nu. De sporen bevinden zich in de hele werkput 1 en 2 en het noordelijke deel van werkput 3 vanaf een diepte van 13.0 m NAP, maar strekken zich verder uit tot buiten de aangelegde proefsleuven.

Deelgebied D: paalkuilen (3), greppel (1) en een mogelijke waterput (1), vermoedelijk uit de periode 1850 tot nu. De greppel ligt in werkput 4 vanaf een diepte van 12.9 m NAP en dateert uit de jaren '80. De paalsporen en waterput in het centrale deel van werkput 5 komen voor vanaf een diepte van 13.0 m NAP.

Van de greppel is zeker dat deze nog verder doorloopt buiten de proefsleuf. De sporen geven geen aanwijzing dat deze buiten de proefsleuf doorlopen, maar het is niet uitgesloten dat op dit deelgebied buiten de proefsleuven meer vergelijkbare sporen voorkomen. De kern van het erf lijkt in deelgebied C te liggen.

11. Zijn er aanwijzingen aangetroffen voor landgebruik (off site-patronen) zoals wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen etc.?

Ploegsporen in deelgebied D duiden op de aanwezigheid van een akker. Dit wordt bevestigd door historisch kaartmateriaal. In beide deelgebieden zijn perceelsgreppels aangetroffen. De greppels in deelgebied C zijn niet aan historisch kaartmateriaal te herleiden. De perceelsgreppel in deelgebied D is in ca. 1980 gegraven en tussen 1997 en 2000 gedempt.

12. Wat is de interne structuur van de vindplaats? Welke fasering is hierbinnen aan te brengen?

Vindplaats 1: sporen van historische bebouwing uit de Vroege tot Late Nieuwe Tijd op deelgebied C en D. Er lijkt sprake van vier tot vijf structuren:

Deelgebied C

- Eén noord-zuid georiënteerde structuur in werkput 1 bestaande uit paalkuilen en een greppel, mogelijk een gebouw.

- een noordoost-zuidwest georiënteerde structuur in het centrale deel van werkput 2, mogelijk aansluitend op een sporencluster in het noordwesten van werkput 3. Mogelijk een palenrij of gebouw.
- Een noordnoordwest-zuidzuidoost georiënteerde structuur in het oosten van werkput 2, mogelijk een gebouw.

Onduidelijk is nog hoe de structuren zich tot elkaar verhouden, zowel in tijd als in ruimte. Op basis van de huidige gegevens kan niet worden bepaald of er sprake is van een fasering. Ook kan niet met zekerheid worden gesteld dat het afzonderlijke structuren zijn, of dat (een deel van de) sporen toch samen één structuur vormen. Vervolgonderzoek kan uitwijzen of sprake is van een fasering en wat de precieze aard van de structuren is.

Deelgebied D

- een kuil met plaggenmantel in werkput 5, mogelijk een waterput, ca 30 cm diep onder het vlak.
- Enkele ondiepe paalsporen (4 cm -mv) rondom de waterput

Vindplaats 2: perceelsgreppels uit de Midden tot nu op deelgebied C en D. Diverse perceelsgreppels verspreid over beide deelgebieden. Dit zijn een oost-west georiënteerde greppel (S46) in werkput 1 die sporen van vindplaats 1 oversnijdt, twee noord-zuid georiënteerde banen het westen van werkput 2 (S91/92) die op basis van de puinvulling (sub-)recent dateren, en de noord-zuid georiënteerde greppel in werkput 3, welke aan de topografische kaart uit 1980 gerelateerd kan worden. Omdat deze sporen geen duidelijke relatie hebben tot de bewoningssporen van vindplaats 1 en jonger dateren worden zij als een aparte vindplaats beschouwd.

Er kon geen fasering worden vastgesteld binnen vindplaats 2 wegens gebrek aan stratigrafische overlap.

13. Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondst categorieën behoren zij?
Het aardewerk betreft een wandscherf van een steengoed kan met oppervlaktebehandeling uit Frechen (datering ca. 1600-1800). De houten paal was aangepunt, datering onbekend.
14. Wat is de gaafheid en conservering van grondsporen, structuren en vondstconcentraties?
De gaafheid en conservering van de grondsporen was gemiddeld. Aan de ene kant waren grondsporen verstoord door jongere bebouwing en door ploegactiviteit, wat zorgt voor een lage gaafheid. Op deze delen. Op de minder verstoorde delen waren de sporen goed bewaard en was de gaafheid hoog. Daarom wordt de gaafheid als gemiddeld gewaardeerd.
Archeologische structuren kunnen gedeeltelijk zijn verstoord als gevolg van de bouw en sloop van jongere bebouwing.
Organische resten zijn in de sporen goed bewaard gebleven als gevolg van de relatief hoge grondwaterstand. Er zijn weinig anorganische vondsten gedaan waardoor dit een lage conservering krijgt, maar organisch vondstmateriaal voor archeobotanisch onderzoek is goed geconserveerd door de hoge grondwaterstand. Daarom wordt de conservering gezien als gemiddeld.
15. Wat is de relatie tussen het gebruik en de geschiedenis van de onderzoekslocatie en de historische, historisch-landschappelijke en overige cultuurhistorische aspecten van zijn omgeving?
Deze onderzoeksvraag is te breed om op basis van onderhavig inventariserend proefsleuvenonderzoek goed te kunnen beantwoorden.

Paleo-ecologische resten:

16. Waar en in welke mate is deze locatie geschikt voor paleo-ecologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek? Welke methoden zijn het meest kansrijk?
De onderste vullingen van de perceelsgreppels bleken geschikt voor paleo-ecologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek vanwege de goede conserveringsomstandigheden als gevolg van de ligging onder het grondwaterpeil. In de andere sporen zijn tot dusver geen kansrijke contexten waargenomen voor paleo-ecologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek, tenzij er verkoalde resten worden aangetroffen.

Waardebepaling:

17. Hoe kan de vindplaats gewaardeerd worden op basis van de fysieke en archeologisch inhoudelijke kwaliteit? Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites)? Beschrijf en beredeneer de verschillen in waarde conform de waarderingstabel uit de KNA 4.2.
Vindplaatsen zijn gewaardeerd in paragraaf 5.1, daar wordt een uitgebreide onderbouwing gegeven van de waardering. Er zijn twee vindplaatsen onderscheiden.
- *Vindplaats 1 zijn sporen van historische bebouwing uit de Vroege tot Late Nieuwe Tijd op deelgebied C en D. De gaafheid/conservering van sporen en vondsten wordt middelhoog gewaardeerd; op deelgebied C is de gaafheid en conservering matig tot goed, in deelgebied D laag. De score voor de inhoudelijke kwaliteit is 8 en daarmee is de waardering van deze vindplaats op basis van dit criterium hoog. Dit maakt de vindplaats behoudenswaardig op grond van inhoudelijke kwaliteit.*
 - *Vindplaats 2 zijn perceelsgreppels uit de Nieuwe Tijd tot de jaren '80 op deelgebied C en D. De gaafheid/conservering van sporen en vondsten wordt hoog gewaardeerd. De inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats is laag. Op basis hiervan wordt vindplaats 2 als niet behoudenswaardig gewaardeerd.*

Conclusie, evaluatie en aanbevelingen:

18. Hoe verhouden de conclusies zich tot de resultaten van reeds bekende gegevens? In welke mate wijkt de geconstateerde waarde af van de eerder toegekende waarde of van de gespecificeerde verwachting?
Tijdens het onderzoek zijn geen resten uit het Laat-Paleolithicum tot en met het Mesolithicum gevonden. Dit komt overeen met de verwachting. Uit de periode Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen zijn geen archeologische resten gevonden. Dit komt overeen met de verwachting. De middelhoge verwachting voor off-site verschijnselen kan worden gehandhaafd aangezien de kans op aantreffen van off-site resten in het algemeen vrij klein is. Uit de periode Nieuwe Tijd tot nu zijn verschillende archeologische resten aangetroffen die onderscheiden worden in twee vindplaatsen.
19. Welk risico lopen de geconstateerde archeologische waarden door de voorgenomen versterking? Is behoud of verder onderzoek vanuit AMZ-perspectief gewenst?
Momenteel is nog geen versterkingsdiepte bekend. Indien de voorgenomen werkzaamheden dieper reiken dan de diepteligging van de archeologische resten (ca. 80 - 100 cm -mv voor deelgebied C, ca. 80-100 cm -mv voor deelgebied D) is behoud ex situ geadviseerd voor de onverstoorte delen, zie Afb. 24 en Afb. 25.
20. Welke strategische en methodische aanbevelingen kunnen worden gegeven voor vervolgonderzoek, zowel binnen dit onderzoeksgebied als in aangrenzende of naburige percelen?
Aanbevolen wordt om, indien de archeologische vindplaats op de onverstoorte delen dreigt te worden verstoord door de voorgenomen werkzaamheden, de archeologische resten ex situ veilig te stellen door middel van een opgraving. Hierbij kan worden verwezen naar de advieskaarten Afb. 24 en Afb. 25.

5 Waardering en selectieadvies

5.1 Waardering van de vindplaatsen

De waardestelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.2, specificatie VS06) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De eerste is niet van toepassing omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op deze vindplaats van toepassing. De fysieke kwaliteit van de vindplaats is gebaseerd op haar conservering en gaafheid. De conservering geeft aan de mate waarin het archeologisch vondstmateriaal bewaard is gebleven, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.¹¹

Tabel 5: Voorbeeld scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 4.1).

Waarden	Criteria	Scores			
		Hoog	Midden	Laag	Totale score
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde				
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3	2	1	≥ 5 behoudenswaardig
	Conservering	3	2	1	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	3	2	1	≥ 7 behoudenswaardig
	Informatiewaarde	3	2	1	
	Ensemblewaarde	3	2	1	
	Representativiteit	N.v.t.			

5.1.1 Vindplaats 1

Vindplaats 1 betreft sporen van historische bebouwing waarvan de oorsprong vermoedelijk in de Nieuwe tijd ligt en die naar alle waarschijnlijkheid meerdere fasen van bebouwing heeft gekend. De vindplaats kan als volgt worden gewaardeerd.

Fysieke kwaliteit

De gaafheid van de sporen kan als volgt worden gewaardeerd. In het noordwesten van werkput 1, het centrale en westelijk deel van werkput 2 en het zuidelijke deel van werkput 3 zijn (sub-)recentelijk vergraven. Hier is de gaafheid laag. De verstoringen komen overeen met de locatie van de voormalige bebouwing uit de 20^e eeuw. Onverstoorde delen zijn de oostelijke helft van het deelgebied C, langs de voormalige beek en twee onbebouwde stroken in het westelijk deel tussen de bebouwing in. Hier is de gaafheid van de sporen hoog. Ook onder de middelste schuur zijn nog sporen bewaard, hetzij van matige fysieke kwaliteit. De verwachting is dat de archeologische resten onder de noordelijke en zuidelijke schuren volledig verstoord zijn.

Het zuidelijke deelgebied D was sterk doorploegd, waardoor de gaafheid van de sporen hier laag is. Ook was de spoordichtheid hier lager dan op deelgebied C.

Omdat de gaafheid van de sporen behorende tot vindplaats 1 varieert van slecht tot goed krijgt de gaafheid in totaal een middelhoge score (2 punten).

De conservering geeft aan de mate waarin vondstmateriaal bewaard is gebleven en dit kan als volgt worden gewaardeerd. In sommige sporen is nog een houten staak bewaard gebleven als gevolg van de hoge grondwaterstand. Het aardewerk dat verzameld is tijdens het aanleggen van de sporenvakken is weinig verweerd en gefragmenteerd, maar beperkt zich tot een enkele scherf. Botanisch materiaal en hout is goed bewaard gebleven. Vanwege de geringe hoeveelheid vondstmateriaal wordt de conservering als middelhoog (2 punten) gewaardeerd.

¹¹ SIKB 2016.

De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 4 punten. Dit is een middelhoge score. Bij een middelhoge tot lage score (vier punten of minder), wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of een vindplaats toch behoudenswaardig is.

Inhoudelijke kwaliteit

Op inhoudelijke kwaliteit, uitgedrukt in waarden voor zeldzaamheid, informatie en ensemble, wordt de vindplaats beoordeeld met hetzelfde puntensysteem.

De zeldzaamheid wordt gescoord op basis van het aantal vergelijkbare vindplaatsen in de omgeving. In de omgeving van het onderzoeksgebied (straal van 1 km rondom alle deellocaties) zijn geen vindplaatsen gemeld. De omgeving wordt gekenmerkt door een relatief laag aantal (gravende) onderzoeken.¹² Op basis van dit gegeven krijgt de vindplaats een hoge zeldzaamheid toegekend (score 3).

De informatiewaarde wordt bepaald door de mate waarin (een opgraving van) de vindplaats een bijdrage kan leveren aan nieuwe kennisvorming over het verleden. De datering van de vindplaats kon op basis van het proefsleuvenonderzoek nog niet goed worden vastgesteld. Mogelijk zijn de sporen ouder dan 1832. Daarna is deelgebied C vanaf 1832 continu bebouwd geweest. Onderzoek naar vindplaats 1 kan informatie opleveren over de ontwikkeling van boerenerven gedurende de Nieuwe tijd tot nu. Over deze periode zijn in de omgeving nog weinig gegevens bekend (kennislacune). Hierdoor krijgt de vindplaats een hoge informatiewaarde toegekend (score 3).

Ensemblewaarde is de meerwaarde die aan een monument wordt toegekend, op grond van de mate waarin sprake is van een archeologische context en van een landschappelijke context.¹³ In de nabije omgeving bevinden zich voor zover bekend geen vindplaatsen uit dezelfde periode, waardoor geen inter-site analyse mogelijk is. Wel is sprake van een zekere tijdsdiepte binnen de vindplaats zelf, namelijk de ontwikkeling van het erf gedurende de Nieuwe Tijd met de aansluiting tot de huidige situatie. Hierdoor kan middels onderzoek naar deze vindplaats de ontwikkeling van het boerenerv gedurende deze periode worden bestudeerd. In de Nieuwe Tijd maakte het onderzoeksgebied deel uit van een groter geperceleerd cultuurlandschap met verspreid gelegen boerenerven.

De relatie tot fysisch-geografische ligging is binnen de vindplaats minder goed te onderzoeken. De vindplaats ligt volgens de geomorfologische kaart in een dalvormige laagte. In de profielen was geen sprake van een grote verscheidenheid aan natuurlijke bodemopbouw. Om de landschappelijke context te onderzoeken is een groter onderzoeksgebied noodzakelijk. Gezien de verscheidenheid aan waardes op de verschillende aspecten van de ensemblewaarde wordt de ensemblewaarde van de vindplaats wordt als gemiddeld gewaardeerd (score 2).

De totale score voor de inhoudelijke kwaliteit is 8 en daarmee is de waardering van deze vindplaats op basis van dit criterium hoog. Dit maakt de vindplaats behoudenswaardig op grond van inhoudelijke kwaliteit.

Tabel 6 : Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 4.1) vindplaats 1.

Waarden	Criteria	Scores			
		Hoog	Midden	Laag	Totale score
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde				
Fysieke kwaliteit	Gaafheid		2		4
	Conservering		2		
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	3			8
	Ensemblewaarde		2		
	Representativiteit	N.v.t.			

¹² Kleijnen/Vromans 2025, 10.

¹³ SIKB 2016.

5.1.2 Vindplaats 2

Vindplaats 2 betreft een aantal perceelsgreppels uit de Nieuwe Tijd tot de jaren '80 op deelgebied C en D en kan als volgt worden gewaardeerd.

De gaafheid van de grondsporen is hoog. De sporen zijn bewaard vanaf direct onder de bouwvoor, ze waren in de proefsleuven niet verstoord door jongere graafwerkzaamheden en zijn maar licht verploegd. Qua conservering is er geen aardewerk verzameld dat bij deze vindplaats hoort om de conservering van anorganisch materiaal te bepalen. Botanische resten zijn onderin de greppels goed bewaard gebleven. De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 6 punten. Dit is een score die bovengemiddeld is en die haar het predikaat 'behoudenswaardig' oplevert op fysieke gronden.

Op inhoudelijke kwaliteit, uitgedrukt in waarden voor zeldzaamheid, informatie en ensemble, wordt de vindplaats beoordeeld met hetzelfde puntensysteem.

Eerst wordt gekeken naar de zeldzaamheid. Perceelsgreppels zijn een veel voorkomend fenomeen op agrarische percelen. De zeldzaamheid wordt gewaardeerd als laag.

De greppels hebben informatiewaarde voor kennis over het landgebruik en hoe percelen in een bepaalde periode waren ingedeeld. Grotendeels kan dit al afgeleid worden van historisch kaartmateriaal, waar de greppels doorgaans op staan aangegeven. De informatiewaarde van de vindplaats is daarom laag.

In de Nieuwe Tijd maakte het onderzoeksgebied deel uit van een geperceleerd landschap met verspreid gelegen boerenerven, waardoor de cultuurlandschapelijke context van vindplaats 2 als hoog gezien kan worden. Doorgaans wordt echter weinig onderzoek naar perceelsgreppels gedaan waardoor weinig inter-site analyse mogelijk is. De relatie tot fysisch-geografische ligging is binnen de vindplaats minder goed te onderzoeken vanwege de geringe diversiteit in landschap binnen het onderzoeksgebied. De ensemblewaarde van de vindplaats wordt als gemiddeld gewaardeerd.

De totale score voor de inhoudelijke kwaliteit is 4 en de waardering van de vindplaats op basis van deze criteria is dan ook laag. Op inhoudelijke gronden wordt vindplaats 2 als niet behoudenswaardig gewaardeerd.

Tabel 7: Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 4.1) voor vindplaats 2.

Waarden	Criteria	Scores			
		Hoog	Midden	Laag	Totale score
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord			
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3			6
	Conservering	3			
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1	4
				1	
			2		
	Representativiteit	N.v.t.			

5.2 Beoordeling/Analyse mogelijkheden behoud in situ

De vindplaatsen bevinden zich op een diepte van ca. 13 m NAP. Het maaiveld ligt op ca. 13.8 m NAP. Indien de graafwerkzaamheden niet dieper reiken dan 60 cm (rekening houdend met een buffer van 20 cm), of zich beperken tot reeds verstoorde delen in het plangebied (ter plaatse van de voormalige bebouwing) zouden de archeologische resten *in situ* kunnen worden behouden.

5.3 Selectieadvies

Tijdens het archeologisch proefsleuvenonderzoek op de locatie Peelstraat 6 te Wanroij, gemeente Land van Cuijk zijn twee archeologische vindplaatsen onderscheiden. Beide vindplaatsen beslaan het gehele onderzoeksgebied (deelgebied C en D).

Vindplaats 1 zijn bewoningssporen bestaande uit paalkuilen, greppels, paalkuilen en mogelijk een waterput waarvan de datering niet precies duidelijk is. Waarschijnlijk dateren de sporen uit de

Nieuwe Tijd, mogelijk met een aansluiting op de bebouwing uit de 19^e eeuw. De resten zijn met name bewaard gebleven op het (noord-)oostelijke deel van deelgebied C. Het plangebied is gedurende deze periode continu bebouwd geweest.

Vindplaats 2 zijn perceelsgreppels daterend uit de Midden tot de jaren '80 verspreid over deelgebied C en D.

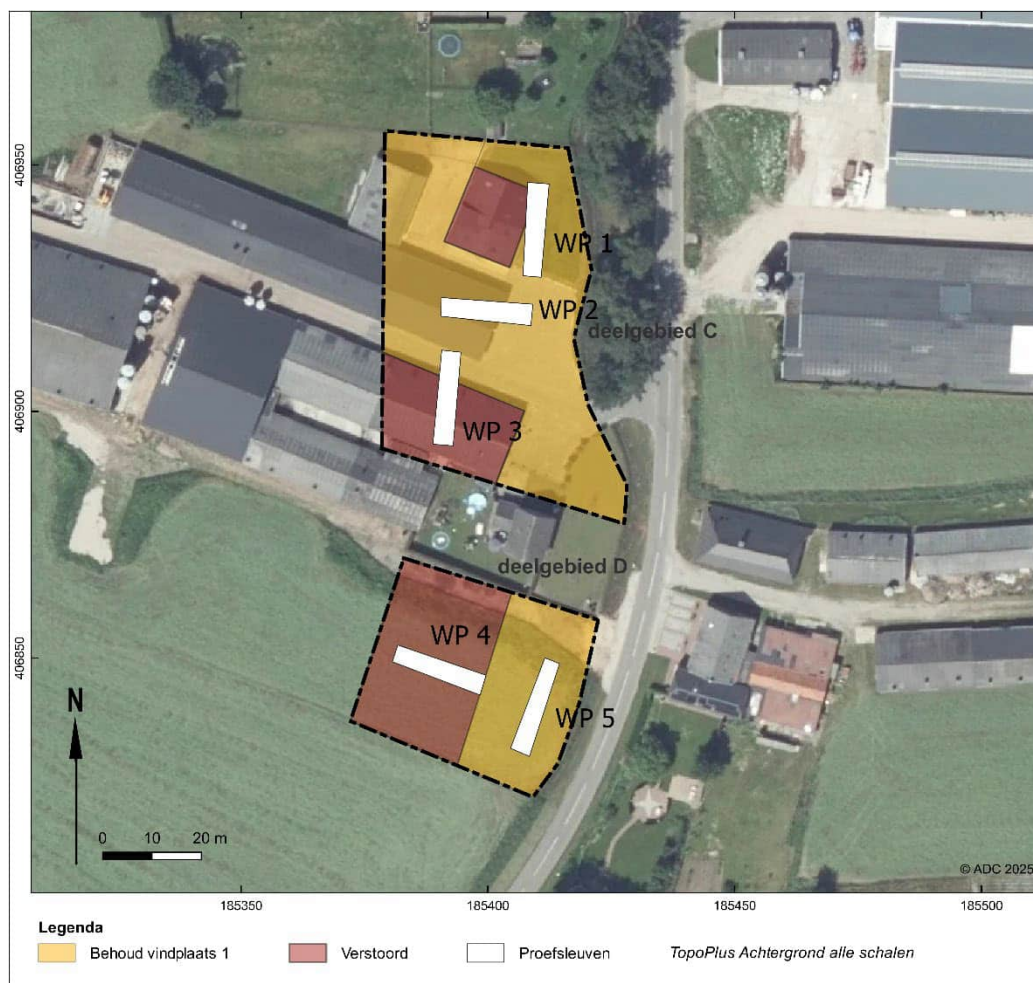
Middels de waardering conform 'KNA 4.2 Bijlage IV Waarderen van Vindplaatsen' zijn de vindplaatsen in voorgaande paragrafen als volgt gewaardeerd:

- Voor Vindplaats 1 geldt dat de fysieke kwaliteit middelhoog is en de inhoudelijke kwaliteit hoog. Dit maakt de vindplaats behoudenswaardig op basis van de inhoudelijke kwaliteit.
- Voor Vindplaats 2 geldt dat de fysieke kwaliteit hoog is, maar de inhoudelijke kwaliteit laag. Vanwege de lage inhoudelijke kwaliteit is de vindplaats niet behoudenswaardig.

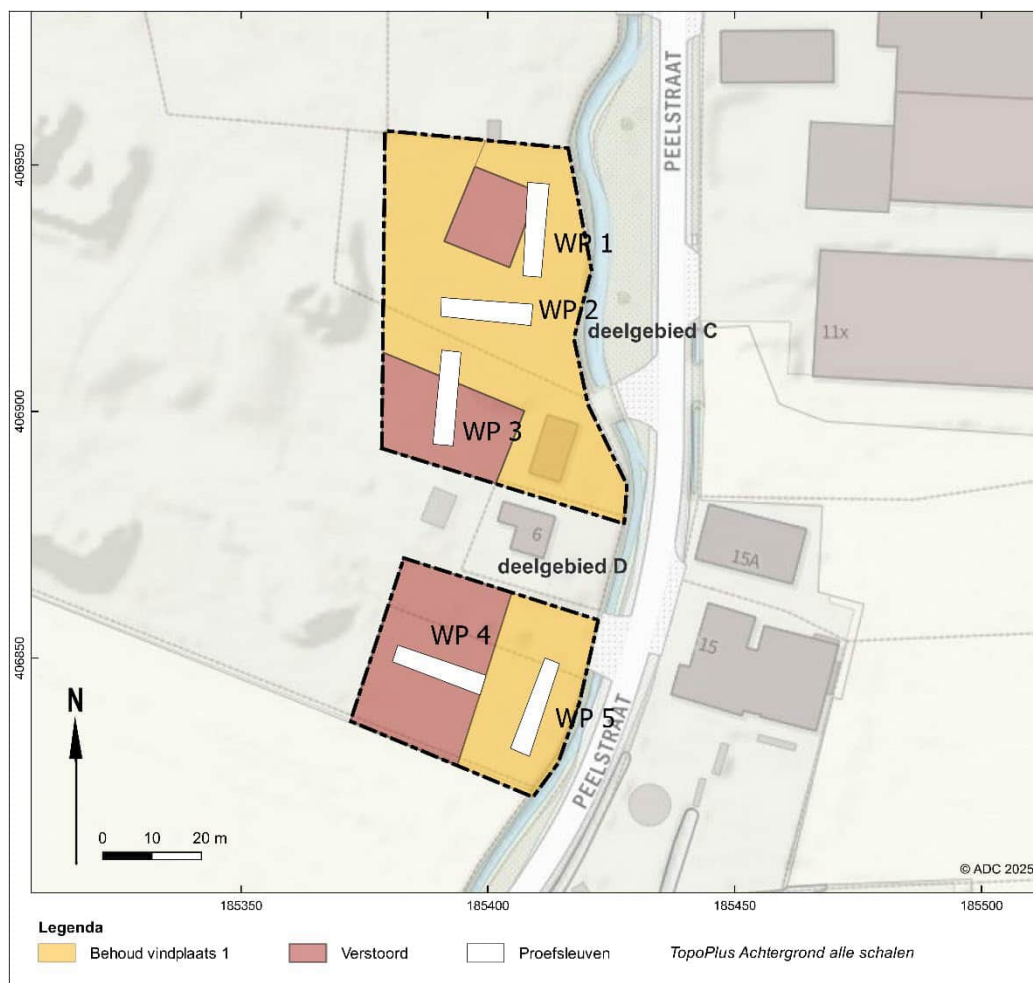
De kern van de vindplaats lijkt op basis van de spoordichtheid voornamelijk op deelgebied C te liggen. Op deelgebied D is de spoordichtheid lager en zijn de sporen verstoord door ploegactiviteit. Toch is hier ook een (vermoedelijke) waterput gevonden in de meest oostelijk gelegen werkput 5. Het onderzoeken van dit deel van het deelgebied kan dus nog kenniswinst opleveren over het erf. ADC ArcheoProjecten adviseert tot behoud van Vindplaats 1 en daarmee handhaving van de huidige dubbelbestemming Waarde – Archeologie. Op deelgebied C geldt handhaving van de dubbelbestemming Waarde - Archeologie voor alle niet verstoorde delen. Voor de verstoorde delen wordt vrijgave geadviseerd. Voor deelgebied D wordt vrijgave van de westelijke helft en behoud van de oostelijke helft geadviseerd.

Indien door de voorgenomen werkzaamheden op deelgebied C en het oostelijke deel van deelgebied D de archeologische resten in het geding komen en behoud *in situ* niet mogelijk is, wordt geadviseerd de resten *ex situ* te behouden door middel van een archeologische opgraving. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de verstoringen als gevolg van de bouw en sloop van de voormalige bebouwing. Dit heeft er namelijk voor gezorgd dat de archeologie op bepaalde delen van deelgebied C reeds is vergraven. Deze delen hoeven ons inziens dan ook niet te worden opgegraven. Ruimtelijk is het advies voor behoud *in/ex situ* of behoud dubbelbestemming archeologie zoals weergegeven in Afb. 24 (luchtfoto) en Afb. 25 (topografie). Onder de voormalige noordelijke schuur op deelgebied C is de bodem volledig verstoord, evenals onder de meest zuidelijk gelegen schuur op dit deelgebied. Onder de middelste voormalige schuur, centraal gelegen op dit deelgebied, waren nog wel archeologische sporen bewaard en daarom blijft het advies tot behoud *in situ* op deze locatie van kracht. Onder de noordwestelijk gelegen bebouwing is niet gesleufd, en dus blijft ook hier advies tot behoud van kracht.

Het is aan het Bevoegd Gezag, de gemeente Land van Cuijk, om op basis van dit advies een definitief selectiebesluit te nemen ten aanzien van de archeologische resten bij toekomstige bodemingrepen of wijzigingen van de dubbelbestemming Archeologie.

Afb. 24: Advieskaart archeologie Wanroij Peelstraat 6 IVO-P, geprojecteerd op de luchtfoto uit 2016 waar de voormalige bebouwing nog zichtbaar is. Schaal 1:1500. Bron achtergrond: PDOK.

Afb. 25: Advieskaart archeologie Wanroij Peelstraat 6 IVO-P, geprojecteerd op de huidige topografische kaart. Schaal 1:1500. Bron achtergrond: Opentopo.

Literatuur

Bartels, M.H., 1999: *Steden in scherven. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*, Zwolle/Amersfoort.

Brink, V. van den, 2025: *Aardewerk*, in L. Pasteels, in prep, Meteren de Plantage AB.
Een archeologische begeleiding van het archeologisch park te Meteren, Amersfoort.

Hagens D, L. Kruithof & P. Derikx, 2025: *Archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, door middel van boringen Peelstraat te Wanroij (gemeente Land van Cuijk)*, Roermond (AM25514).

Kleijnen, S.K.H., M.A.K. Vroomans, 2025: *Programma van Eisen IVO-P Peelstraat (ong.) te Wanroij (gemeente Land van Cuijk)*, Roermond (AM25062).

SIKB, 2016: *BIJLAGE IV WAARDEREN VAN VINDPLAATSEN, KNA Versie 4.0*, Gouda.

SIKB, 2022: *Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek (landbodems) Versie 4.2*, Gouda.

Lijst van afbeeldingen

- Afb. 1: Locatie van het onderzoeksgebied met als inzet de ligging van Wanroij binnen Nederland.
- Afb. 2: ligging van de verschillende deelgebieden. Onderhavig onderzoek heeft betrekking op deelgebieden C en D. Bron: Hagens, Kruithof & Derikx 2024.
- Afb. 3: Situatie van het plangebied vóór de sloop in ca. 2010 op een luchtfoto in de keet van Peelstraat 6.
- Afb. 4: Aangelegde werkputten ten opzichte van het puttenplan geprojecteerd op de topografische kaart (bron: Opentopo). Schaal 1:1000.
- Afb. 5: Impressie van de werkzaamheden in het veld. A: het vlak wordt ingemeten. B: boren mogelijke waterput. C: Proefsleuf wordt dichtgegooid nadat de documentatie is afgerond.
- Afb. 6: Locatie van de profielen gelabeld met het meetpennummer. Schaal 1:1000.
- Afb. 7: Profiel 2 in werkput 2, representatief voor de bodemopbouw in deelgebied C.
- Afb. 8: Bodemprofiel verstoord tot op de C-horizont in werkput 3, deelgebied C.
- Afb. 9: De bodemopbouw in profiel 4.1, representatief voor deelgebied D met het vegetatieniveau zichtbaar (S6001).
- Afb. 10: Ploegsporen (S106/108) in het vlak van werkput 5, deelgebied C.
- Afb. 11: Allesporenkaart (ASK) van deelgebied C met in de tekst genoemde spoornummers gelabeld. Schaal 1:500. .
- Afb. 12: Coupe door paalkuil S23 in werkput 1, deelgebied C. S24 bleek een recente verstoring.
- Afb. 13: Machinale coupe door de kuil S40 (links) en perceelsgreppel S46 (rechts).
- Afb. 14: Coupes door paalkuilen in het oosten van werkput 2. Links de paalkuil S58 met houten staak als paalkern, rechts het meer uitgeloopte spoor S62 met verwijderde paalkern.
- Afb. 15: Coupes door de kuilen in het centrale deel van werkput 2 (linksboven S82, linksboven S73) en onder de paalkern die tevoorschijn kwam bij het afwerken van S82.
- Afb. 16: Coupe door greppel S98 en paalkuil S104 in werkput 3.
- Afb. 17: Allesporenkaart (ASK) van de proefsleuven in deelgebied C met spoornummers gelabeld. Schaal 1:500.
- Afb. 18: Profiel door de perceelsgreppel S107 in werkput 4, deelgebied D.
- Afb. 19: impressie van het vlak in werkput 5 met op de voorgrond de het spoor S113 met plaggenbeschoeiing. Daarnaast paalsporen S110, 111 en 112.
- Afb. 20: Allesporenkaart (ASK) geprojecteerd op de kadastrale minuut uit 1832. Schaal 1:800. Bron achtergrond: RCE.
- Afb. 21: Deelgebieden C en D geprojecteerd op historische kaarten uit de perioden 1899, 1928, 1978 en 2007. Bron: Hagens/Kruithof (Aeres Milieu), naar topotijdreis.nl.
- Afb. 22: Detailfoto van de scherp steengoed met oppervlaktebehandeling. Vondstnummer V1, schaal 1:2.
- Afb. 23: Detailfoto van de houten staak.
- Afb. 24: Advieskaart archeologie Wanroij Peelstraat 6 IVO-P, geprojecteerd op de luchtfoto uit 2016 waar de voormalige bebouwing nog zichtbaar is. Schaal 1:1500. Bron achtergrond: PDOK.
- Afb. 25: Advieskaart archeologie Wanroij Peelstraat 6 IVO-P, geprojecteerd op de huidige topografische kaart. Schaal 1:1500. Bron achtergrond: Opentopo.

Lijst van tabellen

- Tabel 1: Overzicht van de verschillende perioden.
- Tabel 2: Aantal sporen per spoorraad in het gehele plangebied.
- Tabel 3: Aantal sporen per spoorraad in deelgebied C met fysieke kwaliteit.
- Tabel 4: Aantal sporen per spoorraad in deelgebied D met fysieke kwaliteit.
- Tabel 5: Voorbeeld scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 4.1).
- Tabel 6 : Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 4.1) vindplaats 1.
- Tabel 7: Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 4.1) voor vindplaats 2.

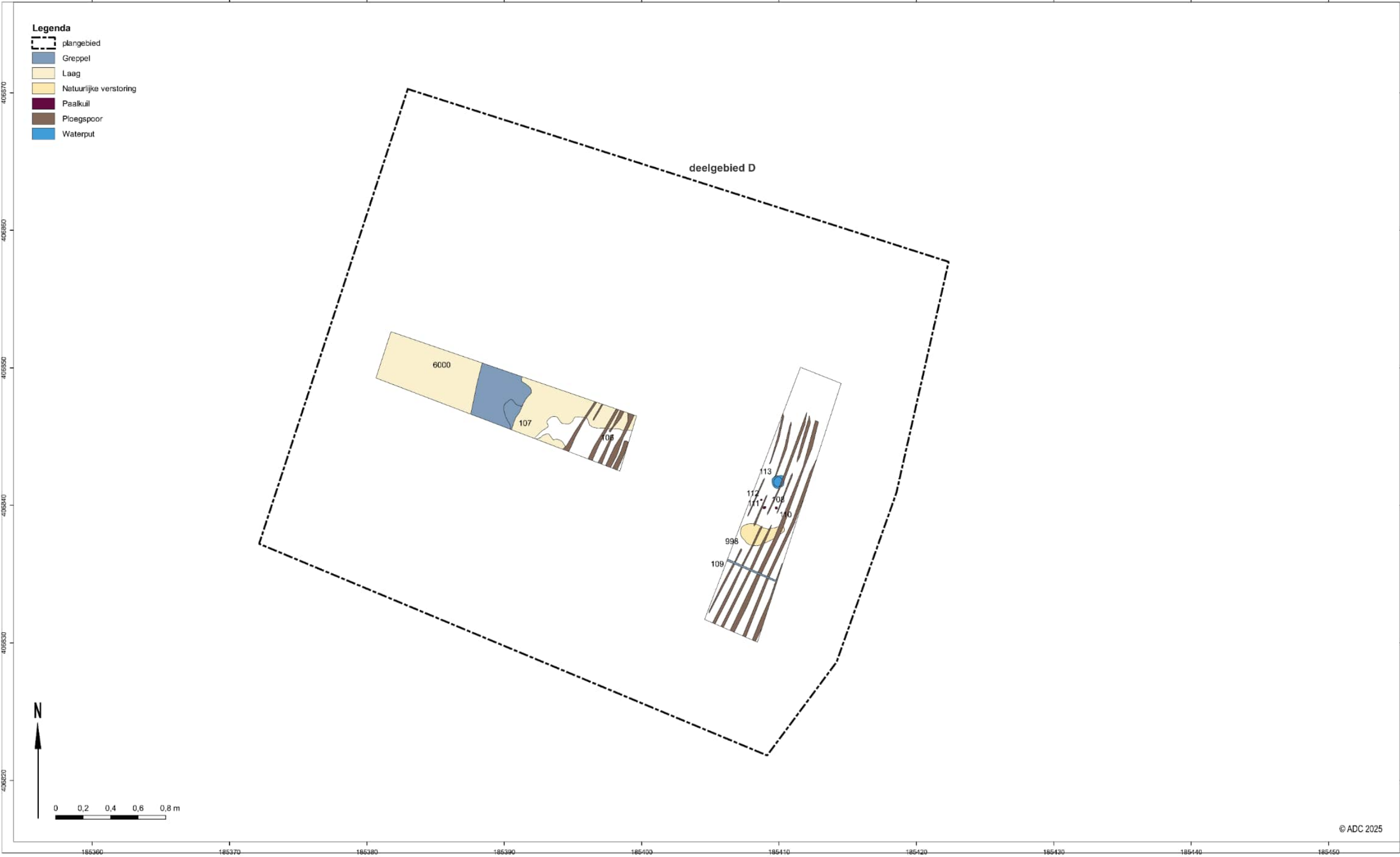
Bijlagen

Bijlage 1: Allesporenkaart (ASK) deelgebied C

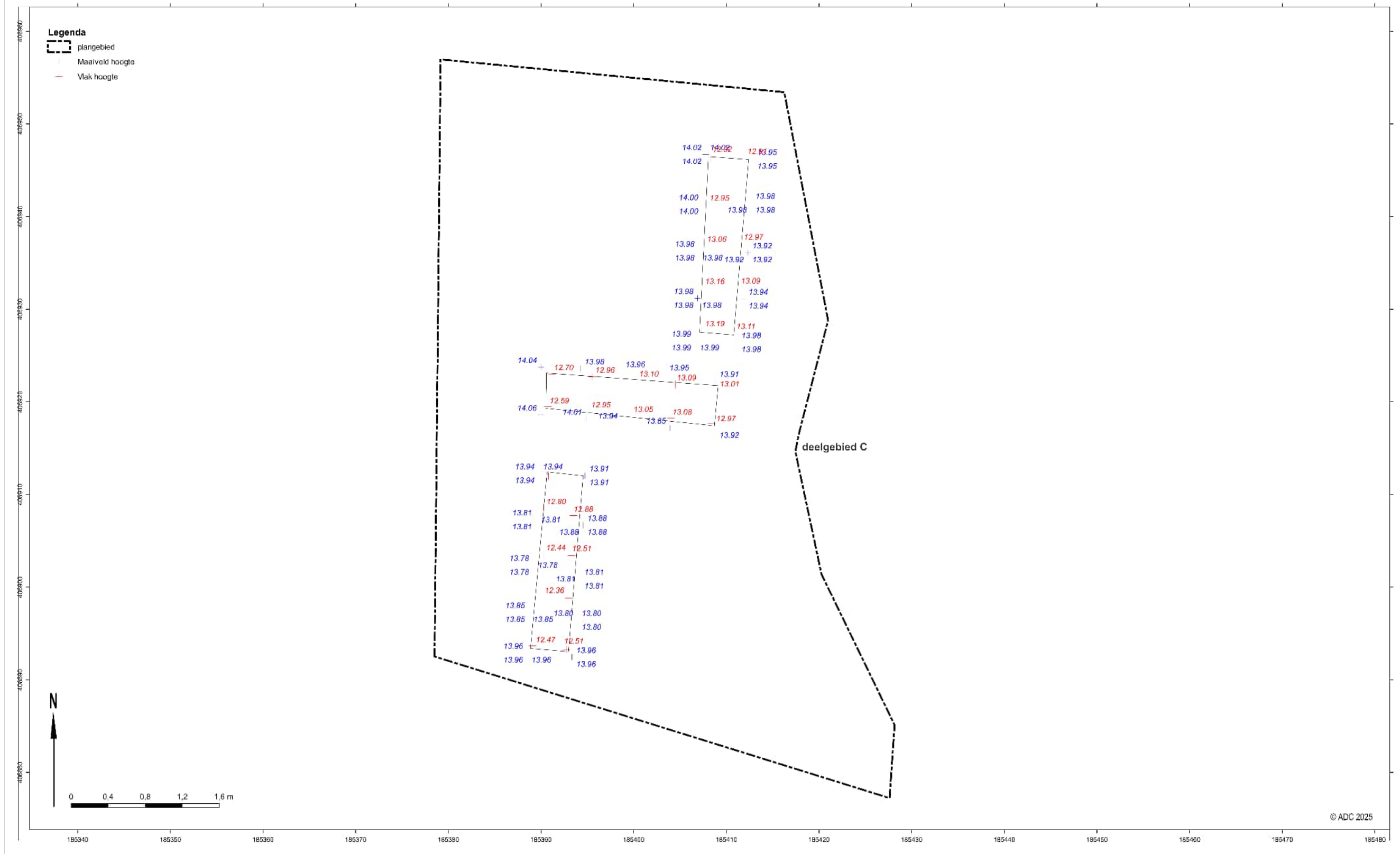

Bijlage 2: Allesporenkaart (ASK) deelgebied D.

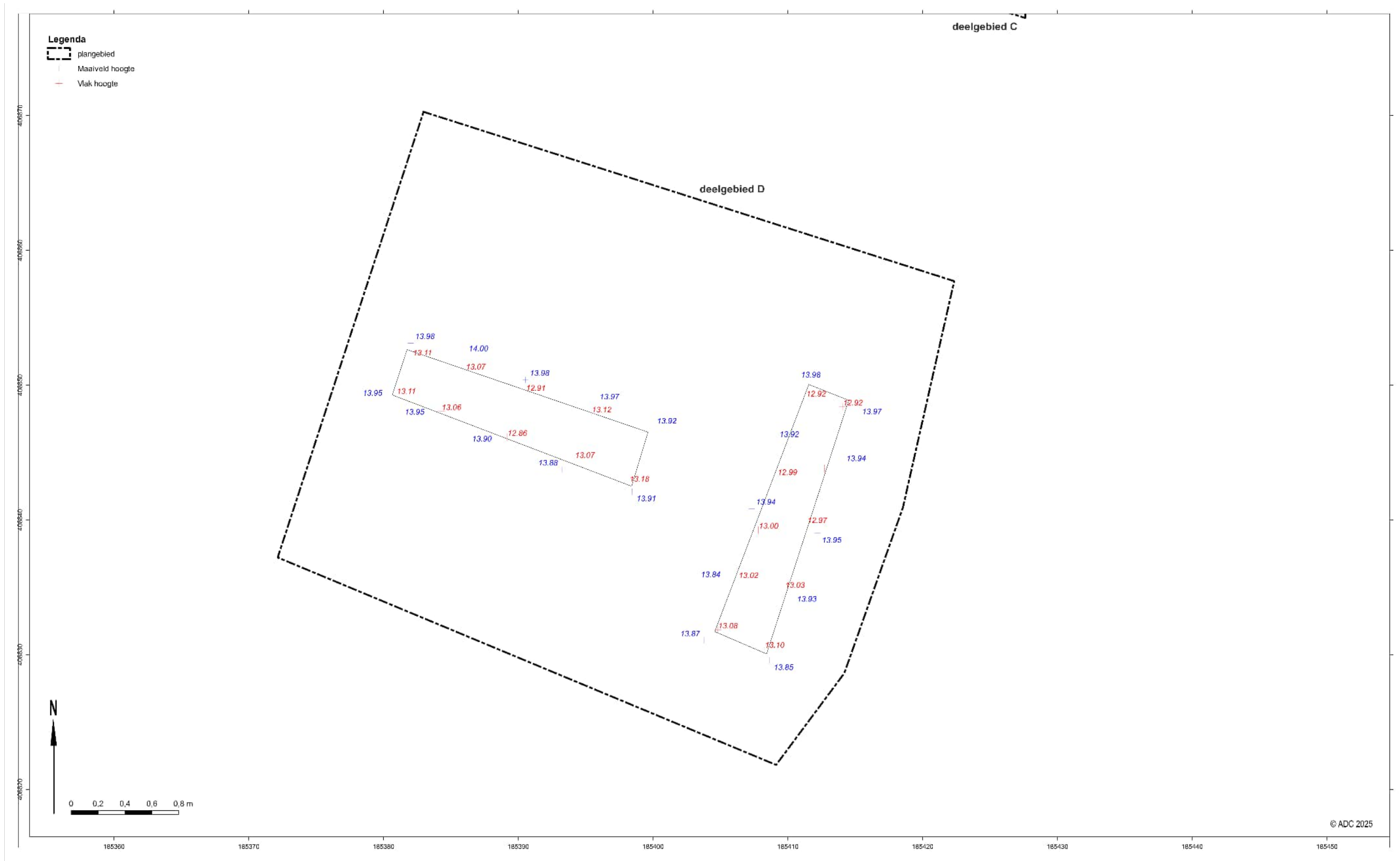

Bijlage 3: Hoogtematen vlak en maaiveld deelgebied C.

Bijlage 4: Hoogtematen vlak en maaiveld deelgebied D.

Bijlage 5: Sporenlijst

PUTNR	VLAKNR	SPOORNR	VULLINGNR	AARDSPoor	VORM_VLAK	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENTINT	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT	INSLUITSEL	ORG_STOF
1	1	1	1	PK	RND	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	2	1	PK	RHK	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	3	1	PK	VRK		ZW			ZS2	0		
1	1	4	1	PK	RND		ZW			ZS2	0		
1	1	5	1	PK	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	0		
1	1	6	1	KL	XXX	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
1	1	7	1	PK	RND		GR		GL	ZS2	1		
1	1	8	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	0		
1	1	9	1	PK	RHK		ZW		GL	ZS2	0		
1	1	10	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	0		
1	1	11	1	KL	XXX	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
1	1	12	1	KL	XXX	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
1	1	13	1	GR	XXX		ZW		GR	ZS2	1		
1	1	14	1	PK	RHK		ZW		GL	ZS2	0		
1	1	15	1	KL	RHK	LICHT	GR		GR	ZS2	1		
1	1	16	1	PK	RND		GR		GL	ZS2	1		
1	1	17	1	PK	VRK		GR		GL	ZS2	1		
1	1	18	1	PK	VRK	LICHT	GR		GR	ZS2	1		
1	1	19	1	PK	RND	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	20	1	PK	VRK	LICHT	GR		GR	ZS2	1		
1	1	21	1	PK	RND	LICHT	GR		GR	ZS2	1		
1	1	22	1	PK	RND	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	23	1	PK	RND	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	24	1	REC	RND	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	25	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	26	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	27	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	28	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	29	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	30	1	PK	XXX		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	31	1	KL	XXX	LICHT	GR		GR	ZS2	1		
1	1	32	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	33	1	PK	OVL		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	34	1	PK	OVL		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	35	1	GR	XXX		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	36	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	37	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	38	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	39	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	40	1	KL	RND		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	40	2	KL	RND		GL	DONKER	GR	ZS2	1		
1	1	40	3	KL	RND	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	41	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	42	1	PK	RHK	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	43	1	PK	VRK	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	44	1	NV	XXX	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	45	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	46	1	GR	LIN		ZW		GL	ZS2	1		
1	1	47	1	PK	RHK	DONKER	GR		GL	ZS2	1		
1	1	48	1	KL	OVL	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
1	1	49	1	KL	XXX	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
1	1	999	1	REC	XXX	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
1	1	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
1	102	30	1	PK	XXX		ZW		GL	ZS2	1		
1	102	1000	1	LG	XXX	DONKER	GR			ZS2	0		
1	102	1001	1	LG	XXX		ZW	DONKER	GR	ZS2	1		
1	102	2000	1	LG	XXX	DONKER	GR		WT	ZS2	1		
1	102	2001	1	LG	XXX		ZW		GR	ZS2	0		
1	102	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
1	104	46	1	GR	XXX		BR		GR	ZS2	0		
1	104	46	2	GR	XXX		BR	DONKER	GR	ZS2	0		H1
1	104	46	3	GR	XXX		BR	DONKER	GR	ZS2	1		

PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	AARDSPOR	VORM_VLAK	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENTINT	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT	INSLUITSEL	ORG_STOF
1	104	46	4	GR	XXX		BR	DONKER	GR	ZS2	1		
1	104	1000	1	LG	XXX	DONKER	GR			ZS2	0		
1	104	2000	1	LG	XXX	DONKER	GR		WT	ZS2	0		
1	104	2001	1	LG	XXX		ZW		GR	ZS2	0		
1	104	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
1	104	6000	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		
2	1	50	1	KL	RHK		ZW		GR	ZS2	1		
2	1	51	1	PK	OVL		ZW		GR	ZS2	1		
2	1	52	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	53	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	54	1	PK	OVL		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	55	1	KL	RHK		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	56	1	PK	OVL		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	57	1	PK	OVL		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	58	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	59	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	60	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	61	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	62	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	63	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	63	2	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	64	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	65	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	66	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	67	1	PK	RND		GL		GR	ZS2	1		
2	1	68	1	KL	RHK		GL		GR	ZS2	1		
2	1	69	1	KL	XXX		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	70	1	KL	XXX		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	71	1	PK	RHK		BR		GR	ZS2	1		
2	1	72	1	KL	XXX		BR		GR	ZS2	1		
2	1	73	1	KL	XXX		BR		GR	ZS2	1		
2	1	74	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	75	1	KL	XXX		BR		GL	ZS2	1		
2	1	76	1	KL	XXX		GL		GR	ZS2	1		
2	1	77	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	78	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	79	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	79	2	PK	VRK		GL		GR	ZS2	1		
2	1	80	1	KL	RHK		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	81	1	KL	RHK		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	82	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	83	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	84	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	85	1	PK	RHK		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	86	1	PK	VRK		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	87	1	PK	OVL		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	88	1	PK	RND		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	89	1	PK	VRK		GL		GR	ZS2	1		
2	1	90	1	PK	VRK		GL		GR	ZS2	1		
2	1	91	1	GR	LIN		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	92	1	GR	LIN		GR		ZW	ZS2	1		
2	1	92	2	GR	LIN	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
2	1	999	1	REC	XXX		ZW		GL	ZS2	1		
2	1	999	2	REC	XXX								
2	1	999	3	REC	XXX								
2	1	999	4	REC	XXX								
2	1	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
2	1	6000	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		
2	103	999	1	REC	XXX		GL		GR	ZS2	1		
2	103	1000	1	LG	XXX	DONKER	GR			ZS2	0		
2	103	1001	1	LG	XXX		ZW	DONKER	GR	ZS2	0		
2	103	2000	1	LG	XXX	DONKER	GR		WT	ZS2	0		
2	103	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
2	103	6000	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		

PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	AARDSPOR	VORM_VLAK	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENTINT	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT	INSLUITSEL	ORG_STOF
3	1	93	1	PK	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	0		
3	1	94	1	PK	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	1	BS	
3	1	94	2	PK	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
3	1	95	1	KL	XXX	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
3	1	96	1	KL	XXX	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
3	1	97	1	KL	XXX	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
3	1	98	1	PS	XXX		ZW		GR	ZS2	1	BS	
3	1	98	3	PS	XXX	LICHT	GR		GL	ZS2	1		
3	1	99	1	PK	RND		ZW		GR	ZS2	1		
3	1	100	1	PK	OVL		ZW		GR	ZS2	1		
3	1	101	1	PK	OVL		ZW		GR	ZS2	1		
3	1	102	1	PK	OVL		ZW		GR	ZS2	1		
3	1	103	1	PK	OVL		ZW		GR	ZS2	1		
3	1	104	1	PK	VRK		ZW		GR	ZS2	1		
3	1	105	1	GR	LIN	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
3	1	998	1	NV	XXX	LICHT	GR		ZW	ZS2	1		
3	1	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
3	102	999	1	LG	XXX		GL		GR	ZS2	1		
3	102	1001	1	LG	XXX		BR			ZS2	0		
3	102	1002	1	LG	XXX		BR		GR	ZS2	0		
3	102	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
3	102	6000	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		
3	104	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
4	1	106	1	PS	XXX		GR			ZS2	1		
4	1	107	1	GR	LIN	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
4	1	107	2	GR	LIN		GR		GR	ZS2	1		
4	1	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
4	1	6000	1	LG	XXX		WT		GR	ZS2	0		
4	101	1000	1	LG	XXX	DONKER	GR			ZS2	0		
4	101	1001	1	LG	XXX		ZW	DONKER	GR	ZS2	0		
4	101	1002	1	LG	XXX		GR		BR	ZS2	0		
4	101	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
4	101	6000	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		
4	101	6001	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		
4	102	107	1	GR	XXX		BR	DONKER	GR	ZS2	0		H1
4	102	107	2	GR	XXX		GR	LICHT	GR	ZS2	0		
4	102	107	3	GR	XXX	DONKER	GR			ZS2	1		
4	102	107	4	GR	XXX		BR		GR	ZS2	0		H3
4	102	5000	1	LG	XXX		GL		WT	ZS2	0		
4	103	106	1	PS	XXX		ZW		GL	ZS2	1		
4	103	1000	1	LG	XXX	DONKER	GR			ZS2	0		
4	103	1001	1	LG	XXX		ZW	DONKER	GR	ZS2	0		
4	103	1002	1	LG	XXX		GR		BR	ZS2	0		
4	103	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
4	103	6000	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		
4	103	6001	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		
5	1	108	1	PS	XXX		WT		GL	ZS2	1		
5	1	109	1	GR	LIN	DONKER	GL		GR	ZS2	1		
5	1	110	1	PK	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
5	1	111	1	PK	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
5	1	112	1	PK	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
5	1	113	1	WA	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
5	1	113	2	WA	RND	DONKER	GR		GR	ZS2	1		
5	1	114	1										
5	1	998	1	NV	XXX		WT		GR	ZS2	1		
5	1	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
5	101	1000	1	LG	XXX	DONKER	GR			ZS2	0		
5	101	1001	1	LG	XXX		ZW	DONKER	GR	ZS2	0		
5	101	2000	1	LG	XXX	DONKER	GR		WT	ZS2	1		
5	101	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		
5	101	6000	1	LG	XXX		GR		BL	ZS2	0		
5	102	5000	1	LG	XXX	LICHT	GL		WT	ZS2	0		

Bijlage 6: Vondstenlijst

OPGR_ID	SCANCODE	INHOUD	AANTAL	GEWICHT (g)	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	AARDSPoor
LANK3-25	LANK3-25V1.001	AW	1	8,5	3	1	93	1	PK
LANK3-25	LANK3-25V3.001	HT	1	323,7	2	1	58	1	PK

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1). Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RCE en de provincies en wordt beheerd door de RCE.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RCE beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Conservering De mate waarin anorganische (aardewerk, vuursteen, metaal, glas etc.) en organische archeologische resten (bot, zaden, hout etc.) bewaard zijn gebleven.

Ensemblewaarde De meerwaarde die aan een vindplaats wordt toegekend op grond van de mate waarin sprake is van een landschappelijke en/of archeologische context.

Ex situ Niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

Gaafheid De mate van (fysieke) verstoring van de bodem en/of de (eventueel aanwezige) archeologische waarden, zowel in verticale zin (diepte) als in horizontale zin (omvang).

Herinneringswaarde De herinnering die een archeologisch monument oproept over het Verleden.

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RCE geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend VeldOnderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

Informatiewaarde De betekenis van een monument als bron van kennis over het verleden. De informatiewaarde wordt bepaald door de mate waarin (een opgraving van) het monument een bijdrage kan leveren aan nieuwe kennisvorming over het verleden.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeed, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PVE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Representativiteit De mate waarin een bepaald type vindplaats typerend is voor een periode dan wel een gebied.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Schoonheid De esthetisch-landschappelijke waarde van een archeologisch monument, die vooral in zichtbaarheid tot uiting komt.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Zeldzaamheid De mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of in een gebied.

Afkortingen in de database

REFERENTIELIJSTEN

Versie 1.6

AARD SPOOR

Aard van het spoor

Code	Omschrijving
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerkconcentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkuil
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwvoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegraving
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtschoolconcentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophogingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring

OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent
RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo
SL	sloot
SPB	spaarboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

Code	Omschrijving
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OVL	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VRK	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur

Code	Referentie
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruin (hoofdkleur is dan grijs)

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe

Code	Omschrijving
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig
REV	revolvertas
VRK	vierkant
RHK	rechthoekig
NG	niet gecoupeerd

INSLUITSEL

Aard van een insluitel van een vulling

Code	Referentie
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BS	baksteen
BW	bouwaardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtschool
HL	huttenleem
HT	hout
KI	kiezel
LR	leer
MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie

Code	NEN	Referentie
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltige leem
Z-L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleiig veen
V3	VKM	mineraalarm veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst

Code	Referentie
AW	aardewerk vaatwerk
AWG	gedraaid aardewerk
AWH	handgevormd Aardewerk
BAKSTN	baksteen
DAKPAN	dakpan
AXB	bot (geen schelp)
OMB	bot menselijk
ODB	bot dierlijk
CREM	crematieresten
BOUWMAT	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	coproliet
GLS	glas (geen slak)
HK	houtschool
HT	hout (geen houtschool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten e.d.)
ODL	leer
MXX	metaal (geen slak)
MCU	koper/brons
MFE	ijzer
MPB	lood
MIX	gemengd
SXX	natuursteen (geen vuursteen)
PIJP	pijpenkoppen en -stelen
SCH	schelp
SLAK	slakken
TEGEL	tegel
OTE	textiel, touw
HUTTELM	verbrande klei (geen lemen gewichten)
SVU	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster

Code	Referentie
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor ¹⁴ C-datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MDIA	diatomeemonster
MDNA	DNA-monster
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtschoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijpplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

Code	Referentie
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	bigbag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	4, 5, 10, 31